

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**Právnická fakulta**

**Lukáš Michálik**

# **BANKOVÉ ZMLUVY**

**Diplomová práce**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Liška, LL.M.

Katedra:

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu):

26.01.2010

## **PREHLÁSENIE**

**Prehlasujem na svoju česť, že diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.**

**Dátum:** 26.01.2010

---

**Lukáš Michálik**

## **POĎAKOVANIE**

Na tomto mieste by som rád poďakoval JUDr. Petrovi Liškovi, LL.M. za cenné pripomienky a odborné rady, ktorými prispel k vypracovaniu tejto diplomovej práce.

# OBSAH

ÚVOD .....	4
<b>1. BANKOVÉ ZMLUVY .....</b>	<b>6</b>
<b>1.1. Bankové zmluvy .....</b>	<b>6</b>
1.1.1. Právna úprava bankových zmlúv.....	6
1.1.2. Bankové zmluvy – pojem a charakteristika.....	8
<b>1.2. Vymedzenie účastníkov bankových zmlúv .....</b>	<b>12</b>
1.2.1. Banka ako účastník bankových zmlúv.....	12
1.2.2. Družstevné záložne ako účastníci bankových zmlúv.....	15
1.2.3. Klient ako účastník bankových zmlúv .....	17
<b>1.3. Uzatváranie bankových zmlúv a určenie ich obsahu .....</b>	<b>19</b>
1.3.1. Adhézne zmluvy.....	19
1.3.2. Zmluvné formuláre.....	21
1.3.3. Obchodné podmienky bánk.....	22
<b>1.4. Ochrana spotrebiteľa v súvislosti s bankovými zmluvami .....</b>	<b>28</b>
<b>2. JEDNOTLIVÉ ZMLUVNÉ TYPY BANKOVÝCH ZMLÚV .....</b>	<b>32</b>
<b>2.1. Zmluva o otvorení akreditívu .....</b>	<b>32</b>
2.1.1. Všeobecná a právna charakteristika.....	32
2.1.2. Účastníci záväzkového vzťahu .....	34
2.1.3. Vzájomné vzťahy účastníkov .....	34
2.1.4. Druhy akreditívov .....	36
2.1.5. Dokumentárny akreditív .....	38
2.1.6. Obchodné zvyklosti v oblasti akreditívov.....	39
2.1.7. Úprava zmluvy o otvorení akreditívu <i>de lege ferenda</i> .....	40
<b>2.2. Zmluva o inkase .....</b>	<b>41</b>
2.2.1. Všeobecná a právna charakteristika.....	41
2.2.2. Účastníci záväzkového vzťahu .....	42
2.2.3. Záväzky účastníkov zmluvy o inkase.....	43
2.2.4. Bankové dokumentárne inkaso .....	44
2.2.5. Obchodné zvyklosti v oblasti inkás .....	45

2.2.6.	Úprava zmluvy o inkase de lege ferenda .....	45
<b>2.3.</b>	<b>Zmluva o bankovom uložení veci .....</b>	<b>46</b>
2.3.1.	Všeobecná a právna charakteristika.....	46
2.3.2.	Účastníci záväzkového vzťahu .....	47
2.3.3.	Záväzky účastníkov zmluvy o bankovom uložení veci.....	47
2.3.4.	Ukončenie a zánik záväzkového vzťahu .....	48
2.3.5.	Úprava zmluvy o bankovom uložení veci de lege ferenda .....	49
<b>2.4.</b>	<b>Zmluva o bežnom účte.....</b>	<b>50</b>
2.4.1.	Všeobecná a právna charakteristika.....	50
2.4.2.	Účastníci záväzkového vzťahu .....	52
2.4.3.	Nakladanie s účtom.....	53
2.4.4.	Nakladanie s peňažnými prostriedkami na účte .....	54
2.4.5.	Vedenie bežného účtu bankou.....	55
2.4.6.	Úročenie zostatku a odplata pre banku .....	56
2.4.7.	Zánik záväzkového vzťahu .....	57
2.4.8.	Dôsledky smrti majiteľa účtu .....	58
2.4.9.	Úprava zmluvy o bežnom účte de lege ferenda.....	58
<b>2.5.</b>	<b>Zmluva o vkladovom účte .....</b>	<b>60</b>
2.5.1.	Všeobecná a právna charakteristika.....	60
2.5.2.	Účastníci záväzkového vzťahu .....	62
2.5.3.	Úročenie peňažných prostriedkov .....	62
2.5.4.	Zánik záväzkového vzťahu .....	62
2.5.5.	Úprava zmluvy o vkladovom účte de lege ferenda .....	63
<b>3.</b>	<b>NOVÁ ÚPRAVA PLATOBNÉHO STYKU S OHĽADOM NA BANKOVÉ ZMLUVY.....</b>	<b>64</b>
3.1.	Platobné inštitúcie a ďalší poskytovatelia platobných služieb .....	65
3.2.	Zmluva o platobných službách .....	66
3.3.	Zmena rámcovej zmluvy .....	66
	<b>ZÁVER .....</b>	<b>68</b>
	<b>ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....</b>	<b>70</b>
	<b>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV .....</b>	<b>71</b>

**CUDZOJAZYČNÉ RESUMÉ A KLÚČOVÉ SLOVÁ..... 73**

## ÚVOD

Tému tejto diplomovej práce som si vybral so zámerom spracovať a bližšie načrtnúť do problematiky bankových zmlúv. Bankové zmluvy považujem v dnešnom modernom svete za zmluvy, bez ktorých by sa právny poriadok žiadnej krajiny nevedel zaobiť. Ide jednak o ich dlhú historickú tradíciu no zároveň aj o ich rozsiahle použitie v každodennom živote.

Bankové zmluvy sú uzatvárané širokou verejnosťou, pričom si dovoľím tvrdiť, že drvivá väčšina fyzických osôb spôsobilých na právne úkony sa niektorým typom bankovej zmluvy už vo svojom živote stretla resp. je aj účastníkom takejto zmluvy, či už s vedomím o type zmluvy alebo nie. V niektorých prípadoch sa subjekty stávajú účastníkmi bankových zmlúv aj bez toho aby si uvedomovali, že vstupujú do bankovej zmluvy. Aj v oblasti právnej profesie sú tieto zmluvy svojím spôsobom „zanedbané“, pričom tým mám na mysli nedostatočnú pozornosť venovanú zo strany právnych odborníkov ako aj súdov.

Účelom tejto diplomovej práce je poskytnúť čitateľovi komplexný náhľad na právne postavenie bankových zmlúv v právnom poriadku Českej republiky so zameraním jednak na všeobecnú charakteristiku ako aj na oblasti, ktoré priamo ovplyvňujú záväzkové vzťahy založené bankovými zmluvami. Cieľom je aj zhodnotiť vhodnosť doterajšej úpravy a priblížiť smerovanie úpravy de lege ferenda.

V prvej časti diplomovej práce sa budem zaoberať všeobecnou charakteristikou bankových zmlúv. Venujem sa ich zaradeniu do právneho poriadku Českej republiky, podstate pojmu bankové zmluvy, účastníkom bankových zmlúv a všeobecným charakteristickým črtám spoločným pre túto skupinu zmlúv. V tejto časti sa budem venovať aj výkladu rôznym spôsobom uzatvárania bankových zmlúv a spôsobom určovania ich obsahu s prihliadnutím na výklad o adhézných zmluvách, zmluvných formulároch a obchodných podmienkach vydávaných bankami.

V druhej časti sa zameriam na analýzu a charakteristiku špecifických typov bankových zmlúv upravených v obchodnom zákonníku, t.j. na zmluvu o otvorení akreditívu, zmluvu o inkase, zmluvu o bankovom uložení vecí, zmluvu o bežnom účte a zmluvu o vkladovom účte. Vyzdvihnem niektoré právne problémy, ktoré vyvstávajú pri aplikácii zákonných ustanovení. Zároveň sa budem venovať aj navrhovanej úprave de lege ferenda v návrhu nového civilného kódexu.

V neposlednom rade sa budem v záverečnej časti venovať novej právnej úprave platobného styku v súvislosti s prijatím nového zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ktorý sa stal účinným dňa 1.11.2009. Uvedený zákon o platobnom styku prináša do problematiky bankových zmlúv určité podstatné zmeny, ktoré skúsím prehľadným spôsobom rozanalyzovať.

Text diplomovej práce je dokončený k právnemu stavu ku dňu 07.12.2009.



# 1. BANKOVÉ ZMLUVY

## 1.1. Bankové zmluvy

### 1.1.1. Právna úprava bankových zmlúv

Právna náuka<sup>1</sup> zaraďuje medzi „bankové zmluvy“ zmluvu o otvorení akreditívu, zmluvu o inkase, zmluvu o bankovom uložení veci, zmluvu o bežnom účte a zmluvu o vkladovom účte. Primárna právna úprava bankových zmlúv je obsiahnutá v zákone č. 513/1991 Sb., obchodní zákonník, v znení neskorších predpisov a to v časti tretej s názvom „obchodní záväzkové vzťahy“ (diel XX až XXIV). Ide o úpravu de lege lata, pričom však považujem za dôležité spomenúť aj plánovanú úpravu bankových zmlúv de lege ferenda v návrhu nového občianskeho zákonníka.<sup>2</sup>

Vyššie uvedená úprava bankových zmlúv v obchodnom zákonníku predstavuje základnú právnu úpravu. Pre komplexnú právnu úpravu záväzkových vzťahov vyplývajúcich z bankových zmlúv, je však potrebné vziať do úvahy aj obecné ustanovenia tretej časti obchodného zákonníka ako subsidiárnu aplikovateľnosť občianskoprávných predpisov na otázky, ktoré nie je možné riešiť podľa ustanovení obchodného zákonníka. Tento vzťah subsidiárnosti občianskoprávných predpisov a obchodným zákonníkom je založený ustanovením § 1 ods. 2 obchodného zákonníka, ktorý stanovuje, že postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy ako aj iné vzťahy súvisiace s podnikaním sa riadia podľa ustanovení obchodného zákonníka. Pokiaľ nie je možné niektoré otázky riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov práva občianskeho. Pokiaľ ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak také nie sú, tak podľa zásad, na ktorých spočíva obchodný zákonník.

Pojmom bankové zmluvy označujeme zmluvy, ktorých jedným účastníkom zmluvného vzťahu je banka. V tejto súvislosti medzi súvisiacu právnu úpravu bankových zmlúv je potrebné zaradiť aj ďalšie zákony, napríklad zákon č. 21/1992 Sb. o bankách, v znení neskorších predpisov a zákon č. 284/2009 Sb. o platební styku, v znení neskorších predpisov.

---

<sup>1</sup> Plíva, S., Vít, J. in Pelikánová, I. a kol. Obchodní právo, 2. díl, 2. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 332.

<sup>2</sup> Text návrhu zákona na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/uvodni-stranka.html>.

Dá sa povedať, že právna úprava bankových zmlúv je pomerne stabilnou právnou úpravou. Od účinnosti obchodného zákonníka v roku 1992 nedošlo k rozsiahlym novelizáciám úpravy bankových zmlúv. Za zmienku hádam stojí najmä novela zákona č. 125/2002 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platebními styku. Touto novelou bola nahradená vtedajšia právna úprava zmlúv o účtoch a to s účinnosťou od 1.1.2003.

S účinnosťou od 1.11.2009 bol prijatý nový zákon č. 284/2009 Sb., o platebními styku s ním súvisiaci zákon č. 285/2009 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platebními styku. Ide o komplexnú novú úpravu, ktorá v plnom rozsahu nahrádza pôvodnú úpravu platobného styku. V zmysle tejto novej úpravy došlo aj k úprave určitých ustanovení týkajúcich sa zmluvy o bežnom účte a zmluvy o vkladovom účte. Nová úprava predstavuje naplnenie transpozičného záväzku členských štátov v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES zo dňa 13.11.2007 o platobných službách na vnútornom trhu.

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu bankových zmlúv de lege ferenda a to pod samostatným dielom číslo jedenásť s názvom „Závazky z bankovních smluv“.<sup>3</sup> Úprava bankových zmlúv podľa nového návrhu občianskeho zákonníka preberá sčasti terajšiu úpravu, pričom vytvára určité rozdiely v úprave. Konceptne však nejde o rozsiahlu zmenu úpravy, azda len s výnimkou zmluvy o bankovom uložení vecí, s ktorou už nový návrh občianskeho zákonníka nepočíta a s výnimkou vkladov, ktoré sú v novom návrhu výslovne zaradené medzi bankové zmluvy. Podľa navrhovaného nového občianskeho zákonníka by mali byť obsiahnuté nasledovné bankové zmluvy:

- (a) bežný účet,
- (b) vkladový účet,
- (c) zvláštne formy vkladov:
  - (1) vkladná knižka,
  - (2) vkladné listy,
- (d) akreditív, a
- (e) inkaso.

---

<sup>3</sup> Text návrhu zákona na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/uvodni-stranka.html>.

Podrobnejšej úprave de lege ferenda sa venujem v ďalšej časti svojej práce pri jednotlivých typoch bankových zmlúv.

Judikatúra v oblasti bankových zmlúv nie je príliš rozsiahla a venuje sa iba niektorým problémom bankových zmlúv.

### ***1.1.2. Bankové zmluvy – pojem a charakteristika***

Pojem bankové zmluvy je pojmom, ktorý nie je vymedzený právnym poriadkom a neexistuje žiadna legálna definícia. Je to určitý zaužívaný pojem, ktorý sa vyvinul v právnej náuke a praxi. Všeobecne sa pod týmto pojmom rozumejú zmluvy, pri ktorých je obligatónym účastníkom záväzkového vzťahu banka. Táto požiadavka na klasifikáciu bankových zmlúv bola však prelomená ustanovením § 762 ods. 1 ObchZ, podľa ktorého ustanovenia upravujúce bankovú záruku, zmluvu o otvorení akreditívu, zmluvu o inkase, zmluvu o bankovom uložení veci, zmluvu o bežnom účte, zmluvu o vkladovom účte platia aj pre prípady, kedy namiesto banky bankovú záruku poskytuje a uvedené zmluvy uzatvára iná osoba, ktorá je k tomu oprávnená. Predovšetkým sa tým majú na mysli sporiteľné a úverové družstvá, k tomu oprávnené podľa zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úverních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znení neskorších predpisov. Podľa § 3 uvedeného zákona sú sporiteľné a úverové družstvá (družstevné záložne) oprávnené k poskytovaniu bankových služieb, ktoré poskytuje inak banka podľa bankových zmlúv, s výnimkou zmluvy o bankovom uložení veci. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že pojem bankové zmluvy nie je úplne presným vyjadrením, toho čo bankové zmluvy predstavujú.<sup>4</sup> Samotný pojem navodzuje domnienku, že stranou takýchto by mala byť na jednej strane len banka. Avšak ako uvádzam vyššie, toto nie je podložené právnou úpravou, ktorá počíta aj s inými subjektmi ako stranami v bankových zmluvách. Ako o niečo presnejší a exaktnejší pojem by sme mohli používať pojem zmluvy bankových služieb, ktorý podľa môjho názoru výstižnejšie charakterizuje podstatu takýchto zmlúv.

Bankové zmluvy predstavujú skupinu zmlúv s určitým spoločnými znakmi. Vo všeobecnosti môžeme bankové zmluvy považovať ako súčasť širšej skupiny takzvaných

---

<sup>4</sup> Marek, K. in Bejček, J., Eliáš, K., Raban, O. a kol. Kurz obchodního práva. Obchodní závazky, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 427.

bankových obchodov. Ide o skupinu širšiu ako bankové zmluvy, pretože zahŕňa okrem bankových zmlúv aj iné typy zmlúv, ako napríklad zmluva o úvere. Za bankové obchody označujeme obchodné zmluvy, ktorých účastníkom (ako poskytovateľ služby) je banka. Ide jednak o zmluvy uzatvárané typicky bankami, jednak ide o obchody, ktoré sú typické pre bankové podnikanie.<sup>56</sup> Demonštratívny (za to dosť vyčerpávajúci) výpočet bankových obchodov stanovuje § 1 ZoBank.

Najčastejšie sa bankové obchody delia na aktívne a pasívne. Pasívne obchody sú tie, v ktorých banka vystupuje ako dlžník, nimi si zaobstaráva peniaze na obchodovanie. Typickými pasívnymi obchodmi sú zmluvy o bežnom a vkladovom účte, spadajú sem i emisie nevypovedateľných obligácií (dlhopisov).

Z povahy bankových zmlúv, ako aj z ich právnej úpravy a ich zaradenia do tretej časti obchodného zákonníka s názvom „obchodní závazkové vzťahy“ vyplýva, že bankové zmluvy zaraďujeme medzi závazkové vzťahy a to konkrétne obchodné závazkové vzťahy. Obchodné závazkové vzťahy predstavujú špeciálnu skupinu závazkových vzťahov upravenú v obchodnom zákonníku. Na túto skutočnosť nadväzuje aj subsidiárna aplikácia občianskoprávných predpisov na obchodné závazkové vzťahy, ako uvádzam už vyššie, a to v prípade, ak obchodný zákonník alebo iný špeciálny právny predpis neupravuje určitú otázku obchodného závazkového vzťahu.

Bankové zmluvy ako obchodné závazkové vzťahy považujeme za súkromnoprávne vzťahy. Najčastejším dôvodom vzniku obchodných závazkových vzťahov sú zmluvy. Tieto umožňujú vznik závazkových vzťahov podľa vôle a záujmu tých, ktorých sa práva a povinnosti budú týkať. V súkromnoprávných vzťahoch je charakteristické, že postavenie zmluvných strán je právne rovné, bez vzťahu nadriadenosti a podriadenosti. Táto právna rovnosť zmluvných strán, však nezabezpečuje ich rovnosť po ekonomickej alebo inej stránke.<sup>7</sup> A práve takáto nevyváženosť zmluvných strán je charakteristická pre bankové zmluvy. Banka, ako zmluvná strana bankových zmlúv, má voči druhej strane značne silnejšie postavenie, ktoré spočíva najmä v ekonomickej sile banky a v množstve informácií, s ktorými banka pracuje. Takisto je banka schopná získať aj určité informácie o svojom klientovi, ktoré by pri iných zmluvných vzťahoch klient nemal záujem poskytnúť. Takéto

<sup>5</sup> Liška, P. Zákon o bankách a předpisy související. Zákon s poznámkami. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 7.

<sup>6</sup> Podobne Marek, K., op. cit. sub 4, s. 427

<sup>7</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 40.

obmedzené informácie je banka schopná získať aj v spolupráci s inými bankami (napríklad Centrálny register úverov vedený Českou národnou bankou). Banka, ako „silnejšia“ zmluvná strana, má pri formovaní bankových zmlúv výraznejšiu pozíciu pri presadzovaní vôle vo vzťahu k dojednávaniu podmienok bankových zmlúv, ich textu ako aj k textu obchodných podmienok. Samozrejme takáto pozícia banky je obmedzená jednak právnym poriadkom, zároveň však aj dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku. Čoraz viac rozvinutejšou oblasťou práva je spotrebiteľské právo, ktoré je najmä zamerané na ochranu „slabšej“ zmluvnej strany, t.j. spotrebiteľa. Pri dojednávani bankových zmlúv sú banky nútené prihliadať na čoraz komplexnejšie predpisy zamerané na ochranu spotrebiteľa, ktoré sú v českej právnej úprave formované aj na základe rozsiahlych právnych predpisov európskeho práva v tejto oblasti.

Bankové zmluvy patria medzi obchodné záväzkové vzťahy, na ktoré sa aplikuje v prvom rade obchodný zákonník a to bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy. V súlade s § 261 ods. 3 ObchZ sú bankové zmluvy zaradené medzi absolútne obchodné záväzkové vzťahy. Takéto záväzkové vzťahy sa riadia obchodným zákonníkom (a za podmienok § 1 ods. 2 ObchZ podporne aj občianskym zákonníkom) bez ohľadu na povahu subjektov záväzkového vzťahu a bez ohľadu, či tieto záväzkové vzťahy vznikajú pri podnikateľskej činnosti alebo pri inej činnosti. V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť aj ustanovenie § 262 ods. 4 ObchZ, podľa ktorého sa pre obchodné záväzkové vzťahy podľa § 261 ObchZ a ďalšie vzťahy podriadené obchodnému zákonníku použijú voči subjektu, ktorý nie je podnikateľom, vždy ustanovenia občianskeho zákonníku alebo zvláštnych predpisov o spotrebiteľských zmluvách, adhézných zmluvách, zneužívajúcich klauzulách a iné ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa ak je to v jeho prospech.<sup>8</sup>

Bankové zmluvy patria medzi zmluvy, ktoré obchodný zákonník nie len umožňuje uzatvoriť ale ich výslovnú úpravu priamo zahŕňa. Ide o takzvané zmluvy pomenované alebo nominátne. Okrem takýchto nominátnych bankových zmlúv umožňuje obchodný zákonník za určitých podmienok aj uzatvorenie zmlúv inominátnych resp. nepomenovaných. Táto možnosť vychádza za zásady zmluvnej voľnosti strán, pričom sa opiera o ustanovenie § 269 ods. 2, ktoré umožňuje účastníkom uzatvoriť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy, pričom je však daná

---

<sup>8</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 24-25.

podmienka, že účastníci musia dostatočne určiť predmet svojich záväzkov, inak platí, že zmluva uzatvorená nie je. Dôležitým obmedzením zmluvnej voľnosti strán je aj ustanovenie § 51 ObčZ, na základe ktorého môžu účastníci uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená, nesmie však odporovať obsahu alebo účelu zákona. V prípade ak inominátna zmluva uzatvorená medzi účastníkmi záväzkového vzťahu určitú otázku nerieši, použije sa podľa zásady zmluvného práva vyjadrenej v § 853 ObčZ úprava, ktorá je danej otázke najbližšia.

Uzatvorenie bankových zmlúv v písomnej forme je predpísané iba pri zmluve o akreditíve, zmluve o bežnom účte a zmluve o vkladovom účte. Pri týchto troch zmluvných typoch je písomná forma predpísaná úvodným ustanovením jednotlivých zmluvných typov. V nadväznosti na ustanovenie § 263 ods. 2 ObchZ je takto písomná forma predpísaná pod sankciou neplatnosti. Zároveň v súlade s ustanovením § 272 ods. 1 by mala byť banková zmluva uzatvorená písomne, ak čo i len jedna strana pri rokovaní o uzatvorení zmluvy prejaví vôľu aby takáto zmluva bola uzatvorená písomne. Písomná forma je predpísaná aj niektorým ďalším úkonom súvisiacim s bankovými zmluvami a to konkrétne § 683 ods. 1, 686 ods. 3, § 715 ods. 1 a ods. 2 ObchZ, takisto pod sankciou neplatnosti.

V zásade platí, že úprava bankových zmlúv je prevažne dispozitívna. Zmluvné strany sa od takejto úpravy môžu zmluvne odchyliť alebo ju vylúčiť a zákon sa použije iba vtedy ak tak neučinia. Podľa ustanovenia § 263 ods. 2 sú pre bankové zmluvy (ako aj pre iné obchodné záväzkové vzťahy) kogentné základné ustanovenia jednotlivých zmluvných typov a to § 682, § 692, § 700, § 708, § 716 ObchZ. Z výpočtu kogentných ustanovení obchodného zákonníka obsiahnutých v § 263 ods. 1 je v súvislosti s bankovými zmluvami potrebné spomenúť nasledovné kogentné ustanovenia vzťahujúce sa na príslušné typy bankových zmlúv: § 707, § 709 ods. 3, 710 ods. 2 a 3, § 713 ods. 2, § 714 ods. 4, § 715a, § 718 ods. 1, a § 719a. Od vyššie uvedených kogentných ustanovení sa zmluvné strany nemôžu v rámci autonómie vôle odchyliť a ani ich vylúčiť.

Bankové zmluvy sú v podstatnej miere formalizované a to nielen z hľadiska obsahového, ale aj z hľadiska formy úkonov. Pri výklade o obchodných záväzkových vzťahoch založených na bankových zmluvách, majú podstatný význam aj obchodné podmienky, adhézne zmluvy, formuláre, ktoré sú dôležitou súčasťou bankových zmlúv.

## **1.2. Vymedzenie účastníkov bankových zmlúv**

Všeobecne sa pod pojmom bankové zmluvy, ako už uvádzam vyššie, rozumejú zmluvy, pri ktorých je jedným z obligatórnych účastníkov záväzkového vzťahu banka. Toto vymedzenie nie je však treba chápať a vykladať príliš striktné, nakoľko to v rámci obchodného zákonníka bolo prelomené ustanovením § 762 ods. 1 ObchZ, podľa ktorého ustanovenia upravujúce bankovú záruku, zmluvu o otvorení akreditívu, zmluvu o inkase, zmluvu o bankovom uložení vecí, zmluvu o bežnom účte, zmluvu o vkladovom účte platia aj pre prípady, kedy namiesto banky bankovú záruku poskytuje a uvedené zmluvy uzatvára iná osoba, ktorá je k tomu oprávnená. V tomto zmysle prichádzajú do úvahy sporiteľné a úverové družstvá v zmysle zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úverních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znení neskorších predpisov. Takéto sporiteľné a úverové družstvá (družstevné záložne) budú oprávnené poskytovať bankové služby namiesto banky podľa bankových zmlúv s výnimkou však zmluvy o bankovom uložení vecí.

### **1.2.1. Banka ako účastník bankových zmlúv**

Všeobecná legálna definícia banky nie je v právnom poriadku vymedzená. Zákon o bankách nám vo svojom ustanovení § 1 ods. 1 špecifikuje, čo sa považuje za banku, robí tak však iba pre účely zákona o bankách. Svojou podstatou je však pojem banky definovaný v zmysle zákona o bankách preberaný a používaný aj v iných právnych predpisoch, a v tomto zmysle je rozumné ho aj vykladať, pokiaľ daný špeciálny právny predpis neobsahuje inú definíciu banky pre daný právny predpis.

Z ustanovenia § 1 ods. 1 ZoBank vyplývajú určité základné predpoklady aby bol určitý subjekt bankou. Ide o nasledovné:

- (a) banka musí byť vždy právnickou osobou; vykonávanie činností banky fyzickou osobou nie je prípustné,
- (b) sídlo banky musí byť na území Českej republiky,
- (c) banka musí byť založená vo forme právnickej spoločnosti, pričom predmetné ustanovenie zákona o bankách stanovuje, že ustanovenia

obchodného zákonníku o akciovej spoločnosti sa na banky nepoužijú pokiaľ zákon o bankách nestanoví inak,

- (d) banka prijíma vklady od verejnosti,
- (e) banka poskytuje úvery, a
- (f) banka má na prijímanie vkladov od verejnosti a na poskytovanie úverov vydanú bankovú licenciu v zmysle zákona o bankách.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že na rozdiel od iných finančných inštitúcií, ktorým stačí na zahájenie svojich činností registrácia alebo splnenie notifikačnej povinnosti, musí príslušná právnická osoba na to aby sa stala bankou získať bankovú licenciu, ktorú udeľuje ČNB, a jej udelenie je závislé na splnení vopred stanovených podmienok. Podstatným znakom bankovej licencie je skutočnosť, že na získanie bankovej licencie po splnení všetkých stanovených predpokladov nie je právny nárok, a nedochádza tak k automatickému získaniu bankovej licencie pre daný subjekt splnením predpokladov. Žiadosť o udelenie bankovej licencie sa spolu s návrhom stanov banky predkladá ČNB, ktorá o nej aj rozhoduje, pričom náležitosti takejto žiadosti o bankovú licenciu stanovuje ČNB vyhláškou. Predchádzajúca právna úprava vyžadovala, aby si ČNB pred vydaním rozhodnutia o žiadosti získala písomné vyjadrenie (stanovisko) Ministerstva financií Českej republiky. Takéto stanovisko už viac nie je vyžadované k rozhodnutiu o licencií, avšak v určitých zákonom stanovených prípadoch musí ČNB pred vydaním rozhodnutia o licencií požiadať o stanovisko orgán dohľadu členského štátu Európskej únie, alebo iného štátu tvoriaceho Európsky hospodársky priestor (členský štát). Dohľad nad bankami je zverený do rúk ČNB ako jedinej inštitúcií vykonávajúcej dozor nad finančným trhom, ktorý je tvorený prevažne bankovými subjektmi.<sup>9</sup>

Vyššie stručne popísaná regulácia vstupu do bankového sektoru je príznačná svojim preventívnym charakterom. Všetky podmienky na získanie bankovej licencie sú pripravené tak aby znížili pravdepodobnosť nevhodného riadenia banky alebo dokonca zneužitia právomocí, ktoré by mohli spôsobiť straty ich vkladateľom resp. klientom.<sup>10</sup> Ďalšie názory túto reguláciu vnímajú ako určitý spôsob ochrany finančného sektoru pred nekvalitnými subjektmi.<sup>11</sup>

<sup>9</sup> Bakeš, M a kol. Finanční právo, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 77-80.

<sup>10</sup> Revenda, Z. Centrální bankovníctví, 1 vydání. Praha: Management Press, 1999, s. 743.

<sup>11</sup> Dvořák, P. Bankovníctví pro bankéře a klienty, 3. vydání. Praha: Linde, 2005, s. 39.



Podľa ustanovenia § 5c ZoBank môžu banky so sídlom na území členského štátu (domovský štát), na území iného členského štátu (host'ujúci štát) prostredníctvom svojej pobočky vykonávať činnosti podľa zákona o bankách bez licencie, pokiaľ oprávnenie na výkon na takýchto činnosti bolo takýmto bankám udelené v domovskom štáte. Tento princíp zákon o bankách označuje ako princíp jednotnej licencie a vychádza zo základných zásad Európskeho spoločenstva, zo slobody poskytovania služieb a slobody usadzovania.<sup>12</sup> V právnej náuke a praxi sa tento princíp niekedy nazýva aj európsky pas alebo jednotná banková licencia. Vykonávať na území host'ujúceho štátu prostredníctvom svojej pobočky činnosti aj bez licencie nemôže banka alebo finančná inštitúcia, ktorá nepožíva výhody jednotnej licencie podľa práva Európskeho spoločenstva, alebo banka alebo finančná inštitúcia so sídlom v štáte, ktorý nepožíva výhody jednotnej licencie podľa práva Európskeho spoločenstva. V zmysle ustanovenia § 5a ods. 3 môže ČNB v súlade s medzinárodnou zmluvnou vyhláškou rozšíriť okruh štátov, ktorých banky požívajú pri podnikaní na území Českej republiky rovnaké výhody ako banky so sídlom v členskom štáte.

V neposlednom rade je potrebné spomenúť, že zahraničná banka so sídlom na území iného ako členského štátu môže na území Českej republiky pôsobiť v bankovej oblasti prostredníctvom svojej pobočky na základe bankovej licencie udelenej zo strany ČNB.

Ako hlavné činnosti banky zákon o bankách uvádza prijímanie vkladov od verejnosti a poskytovanie úverov. Pre účely zákona o bankách sa pod pojmom vklad rozumie zverené finančné prostriedky, ktoré predstavujú záväzok voči vkladateľovi na ich výplatu. Pôjde jednak o vklady upravené v obchodnom zákonníku pod zmluvnými typmi zmluva o bežnom účte a zmluva o vkladovom účte ako aj vklady podľa občianskeho zákonníka, a to vklady na vkladných knižkách, vkladných listoch a ďalšie formy vkladov.<sup>13</sup> Zákon o bankách vo svojom ustanovení § 2 ods. 2 považuje za určitých stanovených podmienok za prijímanie vkladov aj sústavné vydávanie dlhopisov alebo iných porovnateľných cenných papierov. Nad rámec vyššie uvedených hlavných činností banky, je banka v zmysle § 1 ods. 3 ZoBank oprávnená vykonávať aj mnohé ďalšie činnosti v tomto ustanovení vymenované, avšak iba za predpokladu, že

---

<sup>12</sup> Babouček, I., a kol. Regulace činnosti bank, 2. vydání. Praha: Bankovní institut vysoká škola, a. s, 2005, s. 318.

<sup>13</sup> Liška, P. Zákon o bankách a předpisy související. Zákon s poznámkami. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 6.

takéto činnosti sú zahrnuté v udelenej bankovej licencií. Medzi týmito činnosťami, sa nachádzajú aj činnosti, ktoré sú potrebné pre plnenie záväzkov banky z bankových zmlúv ako ich popisujem v tejto práci. Pôjde najmä o otváranie akreditívov, obstarávanie inkasa, platobný styk a zúčtovanie a vydávanie a správa platobných prostriedkov, napríklad platobných kariet a cestovných šekov.

### ***1.2.2. Družstevné záložne ako účastníci bankových zmlúv***

Zákon o bankách v zmysle § 3 ods. 1 povoľuje používanie slov „banka“ a „sporiteľňa“ v obchodnej firme iba právnickým osobám, ktorým bola udelená banková licencia. Aj z tohto ustanovenia vyplýva, že zákonodarca nerozlišuje medzi bankou a sporiteľňou. Je však potrebné dbať na odlišné postavenie sporiteľných a úverových družstiev (družstevné záložne), ktoré nespádajú pod režim zákona o bankách ale podliehajú úprave zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úverních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znení neskorších predpisov.

Ako už uvádzam aj vyššie jedným z účastníkom bankových zmlúv môžu byť v určitých prípadoch na miesto banky aj družstevné záložne v zmysle vyššie uvedeného zákona. Takáto možnosť je založená ustanovením § 762 ods. 1 ObchZ, podľa ktorého ustanovenia upravujúce bankovú záruku, zmluvu o otvorení akreditívu, zmluvu o inkase, zmluvu o bankovom uložení vecí, zmluvu o bežnom účte, zmluvu o vkladovom účte platia aj pre prípady, kedy namiesto banky bankovú záruku poskytuje a uvedené zmluvy uzatvára iná osoba, ktorá je k tomu oprávnená, v spojitosti s § 1 ods. 2 ZSÚD, ktorý definuje družstevnú záložňu ako družstvo, ktoré pre podporu hospodárenia svojich členov prevádzkuje finančné činnosti, ktorými sa rozumie najmä prijímanie vkladov a poskytovanie úverov, ručenie a peňažné služby v rôznych formách. Z uvedenej dikcie je zrejmé, že niektoré tieto činnosti korešponujú s činnosťou bánk podľa zákona o bankách a predstavujú právny základ v zmysle § 762 ods. 1 ObchZ na uzatvorenie niektorých bankových zmlúv zo strany družstevných záložní.

Družstevné záložne sú právnické osoby zriadené vo forme družstiev so sídlom na území Českej republiky, vybudovaných na členskom princípe. Družstevná záložňa musí mať minimálne tridsať členov (môžu to byť FO ale aj PO) a jej zapisované základné imanie musí byť najmenej 500.000,- Kč. Aby mohlo dôjsť k zápisu

družstevnej záložne do obchodného registra, a tým aj k jej vzniku, a aby mohla družstevná záložňa začať podnikať, je potrebné aby bolo družstevnej záložni vydané povolenie, ktoré vydáva na základe písomnej žiadosti ČNB. Od 1.4.2006 ČNB vykonáva aj dohľad nad družstevnými záložňami, pričom v tejto kompetencii nahradila zanikajúci Úrad pro dohľad nad družstevnými záložňami. Jedným z viacerých predpokladov na udelenie povolenia je, aby mala daná družstevná záložňa pred podaním žiadosti o udelenie povolenia splatené vlastné imanie vo výške aspoň 35.000.000,- Kč. Ďalšie podmienky na udelenie povolenia sú obsiahnuté v § 2a ods. 4 ZSÚD.

Družstevné záložne sú v rámci svojho podnikania oprávnené vykonávať ako svoj predmet činnosti, nasledovné služby uvedené v § 3 ZSÚD:

- (a) prijímanie vkladov od členov,
- (b) poskytovanie úverov členom,
- (c) finančný leasing pre členov,
- (d) platobný styk, zúčtovanie a vydávanie a správa platobných prostriedkov pre členov,
- (e) poskytovanie záruk vo forme ručenia alebo bankovej záruky za členov,
- (f) otváranie akreditívov pre členov,
- (g) obstaranie inkasa pre členov,
- (h) nákup a predaj cudzej meny pre členov, a
- (i) prenájom bezpečnostných schránok pre členov.

Výlučne za účelom zabezpečenia vyššie uvedených činností, je družstevná záložňa oprávnená ukladať vklady v družstevných záložniach a bankách a pobočkách zahraničných bánk, prijímať úvery od družstevných záložní a bánk, nadobúdať majetok a disponovať s ním, obchodovať na vlastný účet s devízami a nástrojmi výmenných kurzov a úrokových sadzieb za účelom zabezpečenia rizík vyplývajúcich z činností družstevnej záložne, a obchodovať na vlastný účet s registrovanými cennými papiermi.

Ustanovenie § 3 ods. 4 ZSÚD ďalej požaduje, aby prijaté vklady družstevná záložňa viedla na vkladových účtoch, pričom zároveň stanovuje, že zmluvy uzatvárané družstevnou záložňou pri výkone svojich činností musia mať písomnú formu.

Z vyššie uvedeného zákonom stanoveného predmetu podnikania je zrejmé, že činnosť družstevných záložní sa v niektorých oblastiach kryje s činnosťami banky na

základe bankových zmlúv. Z dikcie zákona je zároveň zrejmé, že družstevná záložňa je na rozdiel od banky oprávnená takéto služby poskytovať jej členom a nie širokej verejnosti ako v prípade banky. Podľa predmetného ustanovenia je možné považovať družstevné záložne za osoby oprávnené byť subjektom niektorých bankových zmlúv, alebo ako ich obchodný zákonník vymedzuje „iné osoby, ktoré sú k tomu oprávnené“ v zmysle ustanovenia § 762 ods. 1 ObchZ.

### **1.2.3. Klient ako účastník bankových zmlúv**

Ako druhým účastníkom bankových zmlúv vedľa banky (pod pojmom „banka“ použitom ďalej v tejto práci mám na mysli aj družstevné záložne) bude spravidla klient, pričom môže ísť o fyzickú osobu ako aj o právnickú osobu. Obchodný zákonník druhú stranu bankových zmlúv označuje rôzne, pričom používa označenie „príkazca“ (zmluva o otvorení akreditívu, zmluva o inkase), „uložiteľ“ (zmluva o bankovom uložení vec) a „majiteľ účtu“ (zmluva o bežnom účte, zmluva o vkladovom účte).

Ako som už uviedol vyššie, bankové zmluvy sa považujú za absolútne obchody, vzťahy z ktorých sa v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 ObchZ riadia obchodným zákonníkom bez ohľadu na postavenie účastníkom. Napriek tomu je z právneho hľadiska dôležité rozlišovať, či klient v zmluvnom vzťahu vystupuje ako podnikateľ alebo nie. Podľa ustanovenia § 262 ods. 4 ObchZ platí pre klientov podnikateľov celá úprava obchodného zákonníka, pričom pre klientov nepodnikateľov sa v zákonom stanovených prípadoch a pokiaľ je to pre klienta výhodnejšie použije namiesto úpravy obchodného zákonníka úprava stanovená v občianskom zákonníku, prípadne v ďalších zvláštnych predpisoch týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa.

Pre posúdenie či v danom zmluvnom vzťahu založenom bankovou zmluvou ide na strane klienta o podnikateľa alebo nepodnikateľa v zmysle ustanovenia § 262 ods. 4 ObchZ, je potrebné vziať do úvahy viaceré legálne definície a analyzovať úmysel zákonodarcu v širšom spektre s prihliadnutím aj na komunitárne *acquis*. Podstata predmetného ustanovenia § 262 ods. 4 ObchZ je ochrana „slabšej“ strany v zmluvnom vzťahu a to aplikáciou najmä predpisov týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Ustanovenie § 52 OZ vymedzuje pojem spotrebiteľskej zmluvy ako kúpna zmluva, zmluva o dielo, prípadne iné zmluvy ak sú zmluvnými stranami na jednej strane spotrebiteľ a na druhej strane dodávateľ. Podľa ďalších odsekov predmetného ustanovenia sa za dodávateľa

považuje osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy koná v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V zmysle uvedenej definície, môžeme banku ako účastníka bankových zmlúv považovať za dodávateľa. Zároveň § 52 ods. 3 OZ definuje spotrebiteľa ako osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekoná v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V tomto zmysle môžeme stanoviť, že klient ako druhý účastník bankovej zmluvy v striktnom gramatickom výklade spĺňa túto legálnu definíciu a je možné ho považovať za spotrebiteľa. Takáto definícia sa však môže vzťahovať ako na fyzické osoby tak i na právnické osoby, pričom však úprava vyžadovaná v zmysle smerníc ES je zameraná na ochranu spotrebiteľov ako fyzické osoby. Z uvedeného nie je jasné, či je to zámer alebo nepresnosť zákonodarcu pri tvorbe predpisov týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa.

Ďalším interpretačným a aplikačným úskalím je otázka, kedy osoba koná pri uzatváraní a plnení zmluvy v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej aktivity a kedy už nie. Pre úpravu obsiahnutú v ustanovení § 52 ods. 3 OZ je rozhodujúci skutočný účel konania klienta a nie len jeho formálne postavenie.<sup>14</sup>

K tomuto problému už zaujala postoj aj judikatúra Európskeho súdneho dvora, ktorá celkom ustáleno stanovuje, že v prípade ak je zmluva uzatváraná čiastočne pre súkromné účely a čiastočne pre podnikateľské účely, nejde o spotrebiteľskú zmluvu s výnimkou, keď je rozsah podnikateľských aktivít v rámci uzatvorenej zmluvy celkom bagateľný.

Aby sa banky vyhli interpretačným problémom z hľadiska, či sa na zmluvný vzťah s klientom použije iba úprava obsiahnutá v obchodnom zákonníku, alebo aj občianskoprávna úprava zahrňujúca zvlášťne predpisy na ochranu spotrebiteľa, banky vytvárajú a ponúkajú klientom, ktorý sú podnikateľmi iné produkty ako klientom, ktorý nimi nie sú. Ako príklad môžem uviesť produkt bežného účtu, ktorý je bankou určený pre nepodnikateľské účely, pričom takýto účet zväčša nesie iný názov – osobný účet. V prípade rovnakej povahy produktu pre podnikateľov banka ponúka bežný účet pre podnikateľské účely, ktorý sa zväčša nazýva v súlade s režimom obchodného zákonníka ako bežný účet. V jednotlivých druhoch produktoch potom banka zohľadňuje, či by sa na daný produkt mala používať aj právna úprava ochrany spotrebiteľa alebo výlučne

---

<sup>14</sup> Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 83.

právna úprava obchodného zákonníka. Ani pri takomto postupe bánk, však nie je možné vylúčiť, že osobný účet si založí podnikateľ a vice versa.<sup>15</sup>

Niektorým právnym aspektom ochrany spotrebiteľa nadväzujúcim na vyššie uvedenú analýzu postavenia klienta ako spotrebiteľa sa zaoberám v samostatnej časti tejto diplomovej práce v bode 1.4.

### **1.3. Uzatváranie bankových zmlúv a určenie ich obsahu**

Dojednávanie a uzatváranie bankových zmlúv medzi bankou a klientom je proces, ktorý nie je bohatý na rozsiahle negociácie zmluvných podmienok. Bankové zmluvy patria medzi formalizované zmluvy a blízko súvisia s inštitútom adhézných zmlúv, zmluvných formulárov a obchodných podmienok. Pre pochopenie tohto súvisu sa budem v tejto časti venovať stručnému výkladu o adhézných zmluvách, zmluvných formulárov a obchodných podmienkach a o ich vzťahu k tvorbe a obsahu bankových zmlúv.

#### ***1.3.1. Adhézne zmluvy***

Uzatváranie bankových zmlúv ako základ pre určitý súkromnoprávny vzťah medzi bankou a klientom je ovládané princípom zmluvnej slobody. Je to princíp, ktorý je v českom právnom poriadku potvrdený ako ústavne zakotvená zásada rovnosti subjektov a zároveň ďalej špecifikovaný v občianskom zákonníku, ktorý stanovuje, že v občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie. Princíp rovnosti subjektov je však princípom rýdzo právnym, pričom faktickú rovnosť subjektov nie je možné dosiahnuť.<sup>16</sup> Takáto neexistencia faktickej rovnosti spôsobuje, že jeden účastník zmluvného vzťahu je schopný sa v danom vzťahu alebo pri uzatváraní takého zmluvného vzťahu správať viac asertívne a odvážnejšie ako účastník, ktorý je v danom zmluvnom vzťahu fakticky slabšou stranou. Táto situácia môže prerásť až do stavu, kedy fakticky silnejšia strana vnúti slabšej strane svoje vlastné zmluvné podmienky. Skutočnosť, že slabšia strana akceptuje takéto vnútené zmluvné podmienky, môže prameniť vo viacerých zdôvodneniach. Jedným zdôvodnením je, že slabšia zmluvná

---

<sup>15</sup> Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 83.

<sup>16</sup> Bejček, J. Princíp rovnosti a ochrana slabšieho. Právní fórum, 2004, č.4, str. 130

strana potrebuje využiť určitú službu, ktorú mu je vynucujúci subjekt schopný poskytnúť a takúto službu nevie za lepších podmienok získať u iného partnera. V takomto prípade je slabšia zmluvná strana ekonomicky závislá na silnejších partneroch, a z tohto dôvodu na vnútené zmluvné podmienky pristúpi. Iným zdôvodnením je, že slabšia strana môže takéto podmienky akceptovať z dôvodu, že verí, že podmienky odrážajú priemyslové štandardy, že strana navrhujúca zmluvné podmienky sa vždy zachová čestne, aby chránila svoju povesť, alebo že súdy nebudú vynucovať plnenie neprimeraných zmluvných podmienok.<sup>17</sup>

Vyššie uvedené dôvody prispeli k vzniku a zaužívaniu inštitútu adhézných zmlúv aj v českom právnom poriadku. Žiadna legálna definícia adhéznej zmluvy však neexistuje, napriek tomu, že judikatúra a právna veda s týmto termínom často pracujú (napr. § 262 ods. 4 ObchZ). Pre účely tejto práce mi posluží stručná definícia podľa Tomsu, ktorý stanovuje, že termín adhézna zmluva je potrebné chápať v zmysle smerníc ES ako spotrebiteľskú zmluvu, ktorej obsah nie je výsledkom rokovania strán, ale ktorý bol dodávateľom vzhľadom na jeho postavenie silnejšej strany v danom vzťahu určený vopred, bez toho aby ho spotrebiteľ mal možnosť ovplyvniť.<sup>18</sup> V tejto definícii je vyjadrený kľúčový a typický znak adhézných zmlúv a to je faktická nemožnosť o zmluvných podmienkach s ich navrhovateľom vyjednávať, a to bez ohľadu na skutočnosť, či akceptant o podmienkach vyjednávať chcel alebo nechcel.

Bez toho aby som hodnotil negatívne a pozitívne stránky adhézných zmlúv, je nutné povedať, že adhézne zmluvy sú charakteristické vo väčšom rozsahu aj pre bankové zmluvy. Ako už uvádzam aj vyššie banka má v zmluvnom vzťahu oproti klientovi často krát výrazne silnejšie postavenie a s tým súvisí aj jej možnosť za určitých predpokladov si diktovať podmienky bankových zmlúv. V praxi to znamená, že banka má predpripravené znenia niektorých bankových zmlúv, ktoré predloží svojim budúcim klientom po tom ako prejavia záujem o služby banky. Klient si zmluvu môže prečítať, zoznámiť sa s jej podmienkami ale reálne nedokáže požadovať úpravu zmluvných podmienok a jeho rozhodnutie o uzatvorení zmluvy bude mať charakter „ber alebo nechaj tak.“ V prípade ak sa klient rozhodne uzatvoriť bankovú zmluvu aj za

---

<sup>17</sup> Robertson, A. The Limits of Voluntariness in Contract, URL: <<http://ssrn.com/abstract=807104>> [citované 10.11.2009]. „... believe that the terms reflect industry standards, that the drafting party will act fairly in any case to protect its reputation, or that the courts will not enforce unfair terms.“

<sup>18</sup> Tomsa, M. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 842.

tej podmienky, že nie je schopný ovplyvniť jej obsah, je zmluva doplnená o špecifické údaje potrebné alebo vhodné pre riadne uzatvorenie zmluvy a vzniku zmluvného vzťahu (osobné údaje klienta, špecifikácia služby a pod.).

Na záver je však nutné podotknúť, že aj napriek fakticky silnejšiemu postaveniu zmluvnej strany, je potrebné zo strany takejto zmluvnej strany dbať na obmedzenia a stanovené právnymi predpismi pri uzatváraní adhézných zmlúv a takéto silnejšie postavenie nemôže byť zneužitá za účelom znevýhodnenia druhej strany nad rámec povolený právnym poriadkom.

### **1.3.2. Zmluvné formuláre**

Ustanovenie § 273 ods. 3 ObchZ umožňuje použitie zmluvných formulárov pri uzatváraní zmlúv. Zmluvné formuláre resp. formulárové zmluvy, ktoré vznikajú na základe zmluvných formulárov, môžeme považovať za určitý prostriedok na zrýchlenie a zjednodušenie uzatvárania zmlúv. Formulárová zmluva môže mať napríklad podobu tlačiva s vopred vytlačeným textom zmluvy, pričom na zadnej strane formulára sa spravidla nachádzajú obchodné podmienky, na ktoré je v texte zmluvy odkazované.<sup>19</sup> Zmluva vznikne tak, že sa do formuláru doplnia špecifické údaje týkajúce sa daného konkrétneho obchodného prípadu.

Z vyššie uvedeného výkladu by sa dalo dospieť k záveru, že formulárová zmluva bude vždy aj adhéznou zmluvou. Takýto záver je však nepresný aj napriek tomu, že oba typy zmlúv majú viacero znakov rovnakých. Nie vždy však formulárová zmluva vyjadruje faktickú nerovnosť medzi zmluvnými stranami, ako je tomu u adhéznej zmluvy. Dôležitejšou podstatou formulárových zmlúv je, že predstavujú akési zefektívnenie procesu uzatvárania väčšieho počtu zmlúv, ktoré majú v určitom rozsahu rovnaký alebo podobný obsah. Neznamená to však nemožnosť zmluvných strán upraviť a zmeniť obsah formulárovej zmluvy na základe ich zhodných predstáv o zmluvnom vzťahu.

V praxi bankových zmlúv sa s formulárovými zmluvami stretávame pomerne často, pričom k samotnému vzniku zmluvného vzťahu dochádza vyplnením a podpisom zmluvného formuláru, ktorý odkazuje na obchodné podmienky banky, vzťahujúce sa na

---

<sup>19</sup> Bejček, J., Eliáš, K., Raban, O. a kol. Kurz obchodního práva. Obchodní závazky, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 70.



daný bankový obchod. V takejto konštrukcii bankovej zmluvy považujeme zmluvný formulár za priame zmluvné ujednanie a obchodné podmienky na nepriame zmluvné ujednanie.<sup>20</sup>

### **1.3.3. Obchodné podmienky bánk**

V praxi bankových zmlúv sa často krát stretávame s obchodnými podmienkami bánk, ktoré slúžia na tvorbu obsahu alebo časti obsahu bankových zmlúv. Ide o veľmi významný inštitút, ktorý výrazným spôsobom určuje a zasahuje do práv a povinností zmluvných strán podľa bankovej zmluvy. Aby sme dokázali správne pochopiť podstatu obchodných podmienok s ohľadom na tvorbu obsahu bankových zmlúv, je potrebné rozanalyzovať právnu úpravu obchodných podmienok a jej aplikačné úskalia v praxi.

Úprava obchodných podmienok je obsiahnutá v ustanovení § 273 ods. 1 ObchZ, pričom toto ustanovenie sa radí medzi ustanovenia kogentné. Obchodný zákonník rozlišuje dva druhy obchodných podmienok a to nasledovné:

- (a) všeobecné obchodné podmienky, a
- (b) iné obchodné podmienky.

Všeobecnými obchodnými podmienkami sa rozumejú podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami. Medzi iné obchodné podmienky budú spravidla patriť obchodné podmienky bánk, ktoré sa používajú pri určovaní obsahu bankových zmlúv. Hlavná podstata takéhoto zákonného delenia spočíva vo formálnych požiadavkách na to, aby sa mohli predmetné obchodné podmienky stať súčasťou zmluvy.

Pri všeobecných obchodných podmienkach vypracovaných odbornými alebo záujmovými organizáciami sa predpokladá určitá odbornosť a zároveň nestrannosť subjektu, ktorý takéto všeobecné obchodné podmienky vypracoval. Na to aby mohla byť časť obsahu zmluvy určená prostredníctvom všeobecných obchodných podmienok je v zmysle ustanovenia § 273 ods. 1 ObchZ postačujúce ak na takéto všeobecné obchodné podmienky zmluvné strany v zmluve odkážu. Takýto obyčajný odkaz je

---

<sup>20</sup> Marek, K., Žváčková, L. Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla. Praha: Aspi, a.s., 2008, s. 18.

postačujúci nakoľko sa predpokladá, že podmienky sú známe každému podnikateľovi, ktorý podniká v danom obore a obchoduje s daným druhom tovaru.<sup>21</sup>

V praxi bankových zmlúv sa s odkazom na všeobecné obchodné podmienky nebudeme stretávať až tak často, ako s odkazom na obchodné podmienky bánk alebo ako ich môžeme inak nazvať aj tzv. bankové podmienky.<sup>22</sup> Takéto obchodné podmienky bánk majú povahu iných obchodných podmienok v zmysle § 273 ods. 1 ObchZ. Je potrebné si uvedomiť, že tvorcom takýchto obchodných podmienok je banka, ktorá bude zároveň aj účastníkom zmluvného vzťahu. Nejde tu preto o akési nestranné stanovené podmienky, ktoré sú zárukou odbornosti a vyváženosti v danom zmluvnom vzťahu. Aj z takéhoto dôvodu kladie obchodný zákonník väčší dôraz na to, aby druhá zmluvná strana bola schopná sa oboznámiť s takýmito obchodnými podmienkami. V zmysle predmetného ustanovenia obchodného zákonníka, na to aby sa odkazom na obchodné podmienky banky mohla určiť časť obsahu bankovej zmluvy, je potrebné aby takéto obchodné podmienky boli stranám známe alebo, aby boli k návrhu bankovej zmluvy priložené. Zákon znalosť takýchto podmienok stranami nepredpokladá a podmienku ich znalosti zabezpečuje týmto kogentným ustanovením. Ako aplikačné úskalie je možné považovať situáciu kedy obchodné podmienky nie sú k návrhu zmluvy priložené, no napriek tomu zmluva na ne odkazuje. V takomto prípade musí byť splnená podmienka znalosti strán o takýchto obchodných podmienkach. Vo vzťahoch vyplývajúcich z bankových zmlúv nemá zmysel sa venovať znalosti banky o takýchto obchodných podmienkach, nakoľko pôjde o obchodné podmienky bankou vytvorené. Kľúčovým faktorom je práve znalosť obchodných podmienok banky, na ktoré banková zmluva odkazuje, zo strany klienta. Prvým dôležitým momentom je podľa môjho názoru, potreba odlíšiť formálnu vedomosť o existencii obchodných podmienok a znalosť ich obsahu. Výkladom dikcie zákona v širšom zábere mám za to, že jednoduchá vedomosť o existencii obchodným podmienok, na ktoré banková zmluva odkazuje nie je dostačujúca a zo strany klienta je potrebné aby bol zoznámený aj s obsahom takýchto obchodným podmienok. Ďalším momentom, ktorému je sa potrebné v tejto súvislosti venovať, je situácia keď klient namietne, že mu obsah obchodných podmienok, na ktoré banková zmluva odkazuje a ktoré neboli k takejto

---

<sup>21</sup> Tomsa, M. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 862.

<sup>22</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 292.

bankovej zmluve priložené, nebol známy v čase uzatvorenia zmluvy. V takomto prípade bude banka, ako nositeľ dôkazného bremena, musieť preukázať, že sa klient s bankovými podmienkami zoznámil.<sup>23</sup> Zároveň podľa môjho názoru bude banka povinná preukázať, že nielen mal klient možnosť sa s danými podmienkami zoznačiť (napr. pracovník banky poskytol klientovi kópiu bankových podmienok), ale že tak klient aj urobil a v čase uzatvárania zmluvy mu ich obsah bol známy. V tejto súvislosti sa do bankových zmlúv dostalo jedno z kľúčových ustanovení, ktoré banky do návrhu bankovej zmluvy zapracovávajú. Ide o ustanovenie, kde zmluvné strany podpisom bankovej zmluvy vyhlasujú, že súhlasia s určením obsahu bankovej zmluvy odkazom na obchodné podmienky banky (pričom tieto bývajú presne identifikované), a že obsah takýchto obchodných podmienok je zmluvným stranám známy. Obsiahnutím takéhoto ustanovenia do zmluvy získava banka na svoju stranu podstatný argument v prípadnom spore o znalosti obchodných podmienok zo strany klienta a už bude závisieť iba od okolností daného prípadu, či bude, v tomto prípade už klient, schopný preukázať opak.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že obchodné podmienky, na ktoré zmluva odkazuje a ktoré sú zmluvným stranám známe alebo sú k zmluve pripojené, tvoria súčasť zmluvného dojednania strán, pričom však platí, že ustanovenia zmluvy majú prednosť pred ustanoveniami obchodných podmienok v prípade ich rozporu. Pri tvorbe obsahu bankových zmlúv zohrávajú obchodné podmienky bánk nesmiernu úlohu. Ide o tzv. nepriame zmluvné ujednanie, ktoré je možné vymedziť ako určité pravidlá, ktoré síce nie sú formulované priamo v zmluve, no napriek tomu určujú vzájomné práva a povinnosti strán, nakoľko strany v zmluve prejavili svoju vôľu sa nimi riadiť. Ich spoločným znakom je, že sa nejedná o ustanovenia právnych predpisov, ktoré platia nezávisle na vôli strán, ich záväznosť však vyplýva zo zmluvy.<sup>24</sup>

Banky kladú veľký dôraz na prípravu svojich obchodných podmienok. V zásade platí, že banka vyhotovuje viacero druhov obchodných podmienok, ktoré sa spravidla budú uplatňovať pre rôzne typy bankových obchodov a budú sa vzťahovať na rôznych klientov. Popri takýchto špecifických obchodných podmienkach banky vyhotovujú niekedy tzv. všeobecné obchodné podmienky, v ktorých sú obsiahnuté základné

---

<sup>23</sup> Podobne Tomsa, M. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 862.

<sup>24</sup> Marek, K., Žváčková, L. Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla. Praha: Aspi, a.s., 2008, s. 16.

zmluvné podmienky do určitej miery aplikovateľné na viaceré bankové obchody uzatvárané bankou. Je potrebné sa zmieniť, že takéto označenie nie je celkom vhodným označením, nakoľko môže pôsobiť nepresne až zavádzajúco s ohľadom na všeobecné obchodné podmienky, tak ako ich upravuje obchodný zákonník vo svojom ustanovení § 273 ods. 1.<sup>2526</sup> Tieto obchodné podmienky často krát klienti bánk ako aj pracovníci bánk, považujú za určité nemenné podmienky, od ktorých sa nemožno odchyliť. Nejde však o správny postoj k problematike, nakoľko zmluvné strany sa takýmito obchodnými podmienkami budú riadiť, iba ak sa tak zmluvne dohodnú. Práve táto zmluvná dohoda strán však tvorí v praxi problémy, nakoľko v mnohých situáciách sa prejavuje fakticky silnejšie postavenie banky (ako už uvádzam aj vyššie) a s tým súvisiaca „neochota“ banky zjednávať podmienky bankového obchodu mimo svojho bežného rámca, ktorý dotvárajú práve obchodné podmienky. Spravidla platí, že čím väčší záujem bude mať banka na uzatvorení bankovej zmluvy s daným klientom, tým väčšiu vyjednávaciu schopnosť bude mať klient pri zjednávaní zmluvných podmienok. Veľké bankové obchody, ktoré banka uzatvára so silnými partnermi niekedy odkaz na obchodné podmienky ani neobsahujú a zmluvné strany zakotvia všetky zmluvné podmienky priamo do zmluvy. V zásade však neplatí, že by zmluvné podmienky vyjadrené v obchodných podmienkach bán boli nemenné a rovnaké pre každého klienta. V bankovej zmluve sa strany môžu dohodnúť, ktoré časti obchodných podmienok sa na daný zmluvný vzťah budú uplatňovať, v akom rozsahu alebo či naopak, niektoré ustanovenia obchodných podmienok vylúčia pre daný zmluvný vzťah.

Obsah a štruktúra obchodných podmienok je viac či menej odlišná u rôznych bánk. Zhodné je však to, že banky majú snahu do obchodných podmienok zakotviť tie najzákladnejšie ustanovenia, ktoré sa budú aplikovať na väčšinu bankových obchodov, do ktorých bude banka vstupovať. Pôjde najmä o definíciu základných pojmov, stanovenie základných podmienok pre jednotlivé bankové obchody, podmienky vzniku a zániku zmluvného vzťahu a pod. Je potrebné aby banky pri príprave obchodných podmienok rešpektovali právne predpisy ako aj dobré mravy a zásady poctivého obchodného styku. V obchodných podmienkach sa často krát môžeme stretávať aj

---

<sup>25</sup> Podobne napríklad Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 368.

<sup>26</sup> Podobne tiež Liška, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 611.

s recipovaním textu zákona, pričom takýto postup môžeme označiť ako „ustanovenie na pevnno.“ Na prvý pohľad možno nezmyselné „kopírovanie“ textu zákona môže však v určitých prípadoch zamedziť základnej neznalosti zákona, aj napriek tomu, že neznalosť zákona neospravedlňuje. Je však vhodné aby banka v svojich obchodných podmienkach preberala iba krátke úseky zákona a to bez akejkoľvek zmeny.<sup>27</sup>

Jedným z ďalších aplikačných problémov je právna situácia, ktorá nastáva pri zmene obchodných podmienok. V zásade je možné podľa môjho názoru súhlasiť s právnou náukou v ohľadoch, že nakoľko obchodné podmienky tvoria zmluvné dojednanie, ku ktorému došlo zmluvnou dohodou nie je možné takúto úpravu zmluvných podmienok uskutočniť jednostranným právnym úkonom.<sup>2829</sup> Na takúto zmenu zmluvných podmienok vyplývajúcich zo zmeny obchodných podmienok nebude postačovať, že banka takúto zmenu obchodných podmienok oznámi klientovi. Zároveň je však nutné si uvedomiť, že zmena obchodných podmienok môže byť vyžadovaná z rôznych a aj závažných dôvodov a preto považujem absolútnu reštrikciu zmeny obchodných podmienok bez dodatku k zmluve za nie príliš racionálnu. Banky uzatvárajú bankové zmluvy, ktoré odkazujú na obchodné podmienky s obrovským počtom klientov a podpis dodatku s každým klientom pri každej zmene obchodných podmienok je proces, ktorý je jednak ekonomicky náročný a v niektorých prípadoch aj administratívne nerealizovateľný. V bankovej praxi sa vyvinul určitý mechanizmus, na základe ktorého banky menia svoje obchodné podmienky bez toho aby boli nútené podpisovať dodatok ku každej uzatvorenej bankovej zmluve. Je otázne, či takýto mechanizmus má dostatočnú oporu v platnom práve, avšak podľa môjho názoru pri splnení viacerých prísnych predpokladov pôjde o mechanizmus prinajmenšom spoločensky akceptovateľný. Banky v svojich obchodných podmienkach a niekedy aj priamo v zmluvách používajú ustanovenie, že za určitých podmienok je banka oprávnená jednostranne zmeniť obchodné podmienky. Takáto jednostranná zmena by mala byť spravidla oznámená klientovi v dostatočnom predstihu pred tým, ako by mala nadobudnúť účinnosť. Klientovi tak vznikne určitá doba, počas ktorej sa môže k danej

---

<sup>27</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 368-369.

<sup>28</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 369.

<sup>29</sup> Podobne Tomsa, M. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 862.

zмене podmienok vyjadriť a teda zmenu akceptovať alebo nie. Dôvody pre uskutočnenie zmien obchodných podmienok by pri tom mali byť závažné a mali by záležať v právnych, ekonomických alebo technologických príčinách. Zároveň takáto zmena resp. konsekvencie pre klienta v prípade nesúhlasu so zmenou nemôžu byť spojované s iným zaťažujúcimi požiadavkami. V tomto procese zmeny obchodných podmienok má klient v podstate dve možnosti ako zareagovať. Buď so zmenou obchodných podmienok súhlasí alebo s ňou nesúhlasí, pričom v takom prípade bude mať akákoľvek zmluvná strana spravidla možnosť ukončiť zmluvný vzťah bez dodatočných povinností. Ako vhodný príklad použijem ustanovenie článku 1.3 (*Změna VOP*) Všeobecných obchodních podmínek České spořitelny, a.s.:

*„V zájmu zlepšení kvality služeb poskytovaných Klientovi, v návaznosti na vývoj právního prostředí, rozvoj technologií a také s ohledem na obchodní politiku Banky je Banka oprávněna změnit tyto VOP a další Smluvní dokumenty. Banka je v takovém případě povinna poskytnout Klientovi informaci o změně Smluvních dokumentů v papírové formě nebo na jiném trvalém nosiči dat nejpozději dva (2) měsíce přede dnem, kdy má podle návrhu změna Smluvních dokumentů nabýt účinnosti. Klient a Banka sjednávají nevyvratitelnou domněnku, že Klient návrh na změnu Smluvních dokumentů přijal, jestliže Banka tuto změnu navrhla ve výše uvedeném termínu, Klienta o této skutečnosti informovala a Klient návrh na změnu Smluvních dokumentů do okamžiku účinnosti změny Smluvních dokumentů písemně neodmítl. Tím není dotčeno právo Klienta vypovědět příslušnou smlouvu o Platebním účtu.“*

Ako som už uviedol ide o mechanizmus, ktorý nepožíva dostatočne právnej opory a klienti majú možnosť sa dovolávať relatívnej neplatnosti jednostrannej zmeny zmluvných podmienok. V tejto oblasti zároveň chýba dostatočná judikatúra, ktorá by mohla zaujať stanovisko. V prípade, ak však pri zmene obchodných podmienok koná banka obozretne a profesionálne hľadiac nie len na svoje záujmy ale aj záujmy klientov a teda nekoná v rozpore s dobrými mravmi alebo so zásadami poctivého obchodného styku, nebude sa vystavovať nesúhlasným postoj zo strany klientov a tým ani prípadným súdnym sporom.<sup>30</sup>

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu obchodných podmienok de lege ferenda a to vo svojich ustanoveniach § 1610 a § 1611. Stanovuje,

---

<sup>30</sup> Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 84-85.

že časť obsahu zmluvy je možné určiť odkazom na obchodné podmienky, ktoré navrhovateľ pripojí k návrhu alebo ktoré sú stranám známe. Iba pri uzatvorení zmluvy medzi podnikateľmi je možné časť obsahu zmluvy určiť aj obyčajným odkazom na obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami. Novo navrhovaná úprava na rozdiel od doterajšej úpravy už nepoužíva pojem „všeobecné obchodné podmienky“ pre obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami. Podľa dikcie je však možné chápať takúto zmenu iba ako zmenu pojmovú nie však obsahovú. Zároveň nová úprava výslovne stanoví, že odchýlné ujednanie v zmluve majú prednosť pred ujednaniami obchodných podmienok.

#### **1.4. Ochrana spotrebiteľa v súvislosti s bankovými zmluvami**

Ako uvádzam na záver bodu 1.2.3 tejto diplomovej práce, v tejto časti sa budem venovať niektorým právnym aspektom ochrany spotrebiteľa v záväzkových vzťahoch vyplývajúcich z bankových zmlúv.

Ako už uvádzam vyššie, pri úprave bankových zmlúv ako absolútnych obchodov v zmysle ustanovení § 261 ods. 3 a § 262 ods. 4 ObchZ dochádza k rozštiepenosti právnych režimov, nakoľko podľa ustanovenia § 262 ods. 4 ObchZ platí pre klientov podnikateľov celá úprava obchodného zákonníka, pričom pre klientov nepodnikateľov sa v zákonom stanovených prípadoch a pokiaľ je to pre klienta výhodnejšie použije namiesto úpravy obchodného zákonníka úprava stanovená v občianskom zákonníku, prípadne v ďalších zvláštnych predpisoch týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Ustanovenie obchodného zákonníka § 262 ods. 4 bolo do právneho poriadku Českej republiky v dôsledku transpozície komunitárnych smerníc do vnútroštátnej úpravy, aj keď takáto transpozícia je s ohľadom na systematickú štruktúru nie príliš vydarená. Ustanovenie § 52 OZ vymedzuje pojem spotrebiteľské zmluvy ako kúpna zmluva, zmluva o dielo, prípadne iné zmluvy ak sú zmluvnými stranami na jednej strane spotrebiteľ a na druhej strane dodávateľ. Problematike legálnej definície dodávateľa a spotrebiteľa a s tým súvisiacemu problému rozdielnosti právnych režimov aplikujúcich sa na záväzkové vzťahy vzniknuté na základe bankových zmlúv sa už venujem vyššie v predmetnom bode 1.2.3 diplomovej práce.

V oblasti bankových zmlúv a všeobecne aj iných bankových obchodoch, je ochrana spotrebiteľa významným prostriedkom na akési „vyrovnanie“ pozície medzi

klientom ako slabšou stranou zmluvného vzťahu, a bankou ako silnejšou stranou zmluvného vzťahu. Aj napriek právnej rovnocennosti a zmluvnej voľnosti strán, má banka silnejšiu faktickú a ekonomickú pozíciu voči klientovi, ktorá plynie aj z množstva informácií, ktorými banka disponuje. Za účelom zachovania určitej vyváženosti zmluvných vzťahov medzi zmluvnými stranami, je v odôvodnených prípadoch na mieste poskytnúť slabšej strane – spotrebiteľovi ochranu.

Spôsob ochrany spotrebiteľa sa odlišuje najmä s prihliadnutím na skutočnosť, či je spotrebiteľská zmluva uzatvorená na diaľku alebo nie. Aj napriek rapídneho rozvoju informačných technológií, je ešte stále uzatváranie bankových zmlúv v prevádzkarni banky prevažujúcim spôsobom, akým dochádza k uzatváraniu bankových zmlúv. V prípade spotrebiteľských zmlúv uzatvorených v prevádzkarni banky bude na záväzkový vzťah potrebné použiť najmä ustanovenia § 55 a § 56 OZ a v prípade zmlúv uzatvorených mimo prevádzkareň banky aj ustanovenie § 57 OZ.<sup>31</sup> Považujem za dôležité spomenúť aj variantu uzatvorenia bankových zmlúv na diaľku vo forme takzvaných distančných zmlúv. V zmysle ustanovenia § 54a OZ sa bankové zmluvy budú spravidla radiť medzi zmluvy o finančných službách uzatváraných na diaľku, pričom na takéto zmluvy sa uplatnia aj ustanovenia na ochranu spotrebiteľa podľa § 54b až 54d OZ.

Jedno z najpodstatnejších prostriedkov na ochranu spotrebiteľa je obsiahnuté v ustanovení § 55 ods. 1 OZ, ktoré môžeme nazvať zákazom odchýliek v neprospech spotrebiteľa. Podľa predmetného ustanovenia sa zmluvné ujednania spotrebiteľských zmlúv nemôžu odchýliť od zákona v neprospech spotrebiteľa, a spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať práv, ktoré mu zákon poskytuje alebo inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Tento zákaz sa samozrejme bude vzťahovať iba na dispozitívne ustanovenia zákona, keďže k odchýleniu od kogentných ustanovení nemôže *ex lege* dôjsť. Ide o zákaz, ktorý platí jednostranne, a k odchýleniu od ustanovení zákona v neprospech dodávateľa nie je *a contrario* obmedzené. Kritéria rozsahu daného zákazu nie sú právnym poriadkom presne vymedzené a budú vyplývať z konkrétnych okolností daného zmluvného vzťahu. Zároveň je na mieste spomenúť, že na posudzovanie

---

<sup>31</sup> Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 83.



odchýlenia v neprospech spotrebiteľa je možné nahliadať z rôznych interpretačných hľadísk, ktoré sú podľa môjho názoru mimo rámec tejto diplomovej práce.<sup>32</sup>

Ustanovenie § 56 OZ formuluje neprípustnosť niektorých zmluvných ujednaní v spotrebiteľských zmluvách. V zmysle ustanovenia § 55 ods. 2 OZ sa takéto neprípustné ujednania považujú za relatívne neplatné, a ich neplatnosť je teda podmienená dovolaním sa spotrebiteľa ich neplatnosti. V § 56 ods. 1 OZ zákonodarca pripravil akúsi generálnu klauzulu, na základe ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať jednania, ktoré v rozpore s požiadavkou dobrej viery znamenajú k újme spotrebiteľa značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán. Zákonodarca v tomto ustanovení postupoval trochu nesystematicky, kedy použil preklad európskej smernice a týmto spôsobom sa do ustanovenia dostal termín „dobrá viera“, ktorá je v českom právnom poriadku spojovaná skôr s oprávnenosťou držby a má teda iný zmysel ako v práve komunitárnom. Správnejším termínom by v tomto prípade bolo snád’ použitie výrazu „dobré mravy“, ktorý by mohol byť považovaný za určitý ekvivalent v danom vzťahu k pojmosloviu komunitárneho práva. V § 56 ods. 3 OZ sú príkladom vymenované zmluvné ujednania, ktoré sa považujú v spotrebiteľských zmluvách za neprípustné. Na bankové zmluvy sa z uvedeného zoznamu budú najčastejšie aplikovať nasledovné:

- (a) obmedzenie práv spotrebiteľa pri uplatnení zodpovednosti za škodu (písm. b),
- (b) obmedzenie výpovednej doby pri výpovedi zmluvy zo strany dodávateľa (písm. f),
- (c) povinnosť spotrebiteľa plniť podmienky, s ktorými sa nemal možnosť zoznámiť pred uzatvorením zmluvy (písm. g)
- (d) jednostranná zmena zmluvných podmienok zo strany dodávateľa (písm. h), a
- (e) určenie ceny zo strany dodávateľa po uzatvorení zmluvy bez možnosti spotrebiteľa v tejto súvislosti odstúpiť od zmluvy (písm. i).

Ako uvádzam vyššie jedným z dôsledkov zjednania neprípustných ujednaní je v zmysle § 55 ods. 2 OZ relatívna neplatnosť takýchto ujednaní, prípadne celej zmluvy ak takéto ujednania ovplyvňujú priamo aj ďalšie ustanovenia v zmluve. Zo všeobecnej

---

<sup>32</sup> K tomu bližšie Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 83-84.

úpravy právnych úkonov obsiahnutých v občianskom zákonníku nie je však možné vylúčiť ako dôsledok ani absolútnu neplatnosť takýchto ujednaní v zmysle § 39 OZ, kedy sú takéto ujednania v rozpore s ustanoveniami o ochrane spotrebiteľa a zároveň svojim obsahom alebo účelom odporujú zákonu, alebo ho obchádzajú, alebo sa priečia dobrým mravom.

## 2. JEDNOTLIVÉ ZMLUVNÉ TYPY BANKOVÝCH ZMLÚV

### 2.1. Zmluva o otvorení akreditívu

#### 2.1.1. Všeobecná a právna charakteristika

Akreditív zaraďujeme medzi platobné nástroje, ktorých úprava je zahrnutá v obchodnom zákonníku. Akreditív (v nemčine Kreditbrief, v angličtine Letter of Credit) sa vyvinul z nákupnej poukážky. Okrem jeho platobnej funkcie môže akreditív zdieľať aj funkciu úverovú. V podstate ide o zvláštnu poukážku vystavenú na jednu alebo niekoľko bánk s príkazom vyplatiť doručiteľovi, poprípade inej osobe, na ktorú je akreditív vystavený, peňažnú hodnotu až do výšky sumy v akreditíve uvedenej alebo jej poskytnúť iné plnenie za stanovených podmienok.<sup>33</sup>

Princípom akreditívu je poskytnúť zabezpečenie ako pre predávajúceho tak i pre kupujúceho, ktoré spočíva v istote riadnej a včasnej platby za kupovaný tovar predávajúcemu a zároveň v istote kupujúceho, že dostane riadne a včas tovar, za ktorý si zaplatil, a že kupujúci neobdrží kúpnu cenu bez toho aby si splnil zmluvné povinnosti zjednané v zmluve o otvorení akreditívu.

Ako „nestranný“ účastník vystupuje v zmluvnom vzťahu založenom zmluvou o otvorení akreditívu banka (alebo iná osoba oprávnená takúto zmluvu uzatvoriť), ktorá zastáva postavenie akéhosi sprostredkovateľa zaistenia iného zmluvného vzťahu, na ktorý zmluva o otvorení akreditívu nadväzuje. Najčastejšie pôjde o transakcie súvisiace s kúpnyimi zmluvami prípadne inými obdobnými zmluvami, na základe ktorých má dôjsť k obojstrannému plneniu príkazcu a beneficienta.

Zmluva o otvorení akreditívu je nominátnou zmluvou upravenou v obchodnom zákonníku v jeho ustanoveniach § 682 až § 691. Úprava akreditívu v právnom poriadku Českej republiky je pomerne ustálenou, ktorá nepodlieha početným novelizáciám. Zároveň je však nutné brať túto úpravu iba ako určitý základný právny rámec, na ktorý ďalej rozsiahlym spôsobom nadväzujú obchodné zvyklosti pre takéto inštitút, ktoré sa vyvinuli počas dlhej histórie používania tohto platobného prostriedku.

---

<sup>33</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 372.

Právna úprava je zväčša dispozitívna a jediným kogentným ustanovením je v zmysle § 263 ods. 2 ObchZ základné ustanovenie zmluvy o otvorení akreditívu obsiahnuté v § 682 ObchZ.

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) ObchZ sa zmluva o otvorení akreditívu považuje za tzv. absolútny obchod, na ktorý sa vzťahuje úprava obchodného zákonníku bez ohľadu na postavenie účastníkov zmluvného vzťahu.

Forma zmluvy o otvorení akreditívu je predpísaná ako písomná a v spojení s ustanovením § 263 ods. 2 ObchZ je nedostatok takejto formy postihovaný sankciou neplatnosti tejto zmluvy. Je nutné podotknúť, že rovnaký režim a sankcia sa uplatní aj na niektoré ďalšie úkony nadväzujúce na zmluvu o otvorení akreditívu a to na ustanovenie § 683 ods. 1 ObchZ, podľa ktorého banka musí písomne upovedomiť oprávneného, že v jeho prospech otvára akreditív a oznámiť mu jeho obsah, ako aj na ustanovenie § 686 ods. 3, podľa ktorého je možné akreditív zmeniť alebo zrušiť iba písomne.

Na zmluvu o akreditíve, ktorá sa svojou povahou považuje, za zvláštny prípad mandátnej zmluvy, sa primerane použijú ustanovenia obchodného zákonníka vzťahujúce sa na mandátnu zmluvu.

Obchodný zákonník v ustanovení § 682 definuje zmluvu o otvorení akreditívu, ako zmluvu na základe ktorej sa banka zaväzuje príkazcovi, že na základe jeho žiadosti poskytne určitej osobe (oprávnenému) na účet príkazcu určité plnenie, pokiaľ oprávnený splní do určitej doby stanovené podmienky, a príkazca je povinný zaplatiť banke za to odplatu. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že niektorými svojimi znakmi sa zmluva o otvorení akreditívu vo všeobecnosti približuje zmluve uzatvorenej v prospech tretej strany (in favorem tertii). Takáto tretia osoba (oprávnený) je zo zmluvy oprávnená iba vtedy, ak dôjde k splneniu podmienok stanovených v zmluve o otvorení akreditívu. Zároveň, vieme zo základného ustanovenia zmluvy o otvorení akreditívu definovať podstatné časti zmluvy, za ktoré môžeme považovať nasledovné:

- (a) určenie príkazcu a banky,
- (b) určenie oprávneného,
- (c) určenie plnenia, ktoré sa zaväzuje banka poskytnúť,
- (d) určenie podmienok, ktoré musia byť splnené oprávneným,
- (e) určenie doby na splnenie podmienok, a

(f) stanovenie záväzku príkazcu zaplatiť banke odplatu.

V zmysle ustanovenia § 334 ObchZ otvorenie akreditívu, na základe ktorého má dôjsť k splneniu nejakého peňažného záväzku zo zmluvy nemá vplyv na trvanie tohto záväzku. Veriteľ (oprávnený) môže však požadovať splnenie peňažného záväzku od dlžníka (príkazcu) podľa zmluvy iba v prípade, ak nemôže dosiahnuť uspokojenie z akreditívu.

### ***2.1.2. Účastníci záväzkového vzťahu***

Hlavnými účastníkmi záväzkového vzťahu založeného zmluvou o otvorení akreditívu je, na jednej strane banka otvárajúca akreditív a na druhej strane príkazca, ktorým môže byť fyzická alebo právnická osoba, spôsobilá na právne úkony. Podmienkou aby banka mohla uzatvoriť takúto zmluvu je oprávnenie na to založené vydanou a platnou bankovou licenciou. V zmysle výkladu obsiahnutého vyššie v tejto diplomovej práci pripomínam, že na miesto banky môže v tomto zmluvnom vzťahu vystupovať aj iná osoba oprávnená uzatvoriť takúto zmluvu. Spravidla pôjde o družstevné záložne, ktoré sú k takejto činnosti oprávnené podľa § 3 ods. 1 písm. f) ZSÚD (za podmienky vydania licencie).

V procese realizácie práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o otvorení akreditívu môžu vstupovať do vzťahu aj ďalší účastníci, ktorými budú spravidla oprávnený a v určitých prípadoch aj banka avizujúca, banka potvrdzujúca a banka hojacia.

Vzhľadom na povahu zmluvy o otvorení akreditívu ako zvláštneho typu zmluvy mandátnej sa mi javí vhodné aby zákonodarca v úprave de lege ferenda používal pojmoslovie tomuto typu bližšie, a teda mandant a mandatár, namiesto pojmoslovia, ktoré vyvoláva dojem súvislosti s príkaznou zmluvou podľa občianskeho zákonníka.

### ***2.1.3. Vzájomné vzťahy účastníkov***

Pri uzatvorení zmluvy o otvorení akreditívu, pri samotnom otvorení akreditívu, a pri plnení podmienok zmluvy o otvorení akreditívu, sa stretávame medzi jednotlivými účastníkmi s najmenej tromi rôznymi právnymi vzťahmi, ktoré sú navzájom podmienené.

Ako prvý vzťah, ktorý dáva základ pre uzatvorenie zmluvy o otvorení akreditívu, je vzťah medzi príkazcom a oprávneným. Najčastejšie pôjde o kúpnu zmluvu alebo o inú zmluvu medzi príkazcom a oprávneným, na základe ktorej má dôjsť k obojstrannému plneniu príkazcu a oprávneného. Z právneho hľadiska je nutné tento záväzkový vzťah je odlišovať od záväzkového vzťahu založeného zmluvou o otvorení akreditívu. Zmluva o otvorení akreditívu zakladá záväzkový vzťah, ktorý je celkom oddelený od záväzkového vzťahu medzi príkazcom a oprávneným.<sup>34</sup> Takéto ponímanie predpokladá aj ustanovenie § 685 ObchZ. Vzájomnú spojitosť takýchto dvoch záväzkových vzťahov je nutné brať ako spojitosť ekonomickú, keďže podstatou je, že príkazca v zásade použije na splnenie svojho záväzku voči oprávnenému banku.

Druhý vzťah vyplýva priamo z uzatvorenia samotnej zmluvy o otvorení akreditívu a pôjde o vzťah medzi príkazcom a bankou. Predmetom tohto záväzkového vzťahu sú vzájomné práva a povinnosti banky a príkazcu. Jednak to je povinnosť banky konať uskutočniť úkony predpokladané zmluvou o otvorení akreditívu (otvoriť akreditív, oznámiť otvorenie oprávnenému a pod.), a jednak je to záväzok príkazcu voči banke poskytnúť plnenie predpokladané zmluvou o otvorení akreditívu. V zmysle § 683 ods. 4 ObchZ vzniká záväzok príkazcu voči banke otvorením akreditívu. Ďalším záväzkom príkazcu voči banke je zaplatiť banke odplatu. Tento záväzok vyplýva priamo z kogentného ustanovenia obchodného zákonníka § 682. Výška tejto odplaty môže byť zmluvnými stranami zjednaná v zmluve o otvorení akreditívu. Nevylučuje sa ani možnosť zjednať odplatu odkazom na sadzobník banky, pričom takýto prípad sa bude v praxi uskutočňovať asi najčastejšie. V prípade, že nebude odplata za otvorenie akreditívu zmluvnými stranami zjednaná v zmluve, je príkazca, v zmysle ustanovenia § 684 ObchZ, povinný zaplatiť banke odplatu obvyklú v dobe uzatvorenia zmluvy.

Tretím vzťahom je vzťah medzi bankou a oprávneným, ktorý spočíva v záväzku banky poskytnúť oprávnenému plnenie na základe žiadosti príkazcu a na účet príkazcu. V zmysle ustanovenia § 683 ods. 3 ObchZ vzniká záväzok banky voči oprávnenému, písomným oznámením o otvorení akreditívu v prospech oprávneného podľa § 683 ods. 1 ObchZ. Takéto písomné oznámenie banka uskutoční voči oprávnenému bez zbytočného odkladu po uzatvorení zmluvy o otvorení akreditívu, s výnimkou prípadov, keď sa banka a príkazca v zmluve o otvorení akreditívu dohodli, že tak banka učiní až

---

<sup>34</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 285.

po pokyne príkazcu. Obsahom akreditívnej listiny, ktorú banka vyhotovuje, musia byť nasledovné náležitosti:

- (a) určenie plnenia, ku ktorému sa banka zaväzuje voči oprávnenému,
- (b) doba platnosti akreditívu, a
- (c) akreditívne podmienky, ktoré musí oprávnený splniť aby sa mohol domáhať svojho nároku voči banke.

Ďalším vzťahom, ktorý môže v procese realizácie akreditívu vzniknúť, ktorý však nie je obligatónym vzťahom vznikajúcim, je vzájomný združený vzťah medzi vystavujúcou bankou, potvrdzujúcou bankou (banka, ktorá potvrdila akreditív) a oprávneným. Právnym základom pre vznik takéhoto vzťahu je ustanovenie § 687 ods. 1 ObchZ, na základe ktorého vzniká oprávnenému nárok na plnenie z akreditívu voči banke, ktorá na základe požiadavky banky vystavujúcej akreditív, akreditív potvrdila. Prvou časťou takéhoto vzťahu je vzťah medzi vystavujúcou bankou a bankou potvrdzujúcou. Tento ich vzťah bude založený na základe mandátnej zmluvy. Druhou časťou tohto vzťahu, ktorá je zároveň kľúčovou časťou, je solidárny záväzok týchto bánk voči oprávnenému, kedy sú banky zaviazané voči oprávnenému spoločne a nerozdielne (§ 511 ods. 1 OZ). V prípade, že dôjde k plneniu voči oprávnenému zo strany potvrdzujúcej banky, má potvrdzujúca banka voči vystavujúcej banky nárok na regres takéhoto plnenia. Z pohľadu oprávneného je dôležité, že si môže nárokovať plnenie u ktorejkoľvek z týchto bánk.

#### ***2.1.4. Druhy akreditívov***

V praxi medzinárodného obchodu sa vyvinuli mnohé druhy akreditívov, ktorých použitie sa unifikovalo zväčša na určitú modelovú situáciu obchodných vzťahov. V režime obchodného zákonníka, zákonodarca rozlišuje, aspoň pojmovo, tri typy resp. druhy akreditívov a to nasledovne:

- (a) akreditív odvolateľný a neodvolateľný,
- (b) akreditív potvrdený a nepotvrdený, a
- (c) dokumentárny akreditív.

Nejde o žiadne systematické delenie, ktoré by sprehl'adňovalo a komplexne ponímalo rôzne druhy akreditívov. Zároveň však mám za to, že to nie je úlohou zákonodarcu a nebolo to ani jeho úmyslom. Vyššie uvedené typy predstavujú

a reflektujú najdôležitejšie právne vzťahy, ktoré v režime akreditívov nastávajú alebo môžu nastať.

Je otázkou obchodnej praxe a náuky aby boli stanovené, zatriedené a rozlíšené konkrétne druhy akreditívov používaných v obchode. Vzhľadom na prevažne dispozitívnu úpravu zmluvy o otvorení akreditívu prenecháva obchodný zákonník obchodným partnerom voľnosť v ich zmluvných vzťahoch, pri ktorých využívajú inštitút akreditívu.

Pre účely tejto diplomovej práce sa budem venovať najmä typom, ktoré upravuje obchodný zákonník.

Neodvolateľným akreditívom sa rozumie akreditív, ktorý môže banka zmeniť iba so súhlasom príkazcu a oprávneného a v prípade ak došlo k potvrdeniu akreditívu potvrdzujúcou bankou, tak je vyžadovaný aj súhlas potvrdzujúcej banky. Obchodný zákonník vo svojom ustanovení § 686 neodvolateľnosť akreditívu prezumuje, pokiaľ nestanoví akreditívna listina inak. V prípade, že akreditívna listina výslovne stanoví, že akreditív je odvolateľný, môže ho banka vo vzťahu k oprávnenému zmeniť alebo zrušiť avšak iba do doby, pokiaľ oprávnený splní podmienky uvedené v akreditívnej listine. Zákon predpisuje takejto zmene alebo zrušeniu akreditívu písomnú formu pod sankciou neplatnosti.

Okrem odvolateľného a neodvolateľného akreditívu obchodný zákonník počíta s tým, že môže dôjsť k potvrdeniu akreditívu inou bankou ako je banka vystavujúca akreditív. Implicitne je teda možné rozlišovať akreditív nepotvrdený a akreditív potvrdený. Potvrdený akreditív dopĺňa právne vzťahy medzi účastníkmi o doplnkový združený vzťah medzi oprávneným, vystavujúcou bankou a potvrdzujúcou bankou. Tomuto vzťahu sa venujem vo vyššie uvedenom výklade na záver bodu 2.1.3 tejto diplomovej práce. V praxi sa potvrdený akreditív bude vyskytovať najmä v obchodných vzťahoch medzi príkazcom a oprávneným, ktorý majú sídlo v rôznych štátoch, tak aby bol pre oprávneného a príkazcu zjednodušený prístup k banke voči ktorej si budú uplatňovať nároky resp. plniť povinnosti.

Z ďalších druhov akreditívov, ktoré obchodný zákonník neupravuje, ktoré sa však často používajú v obchodnom styku spomeniem revolvingový akreditív, prevoditeľný akreditív, standby akreditív, back-to-back akreditív a ďalšie. Vzhľadom na



rozsah a zameranie tejto diplomovej práce sa nebudem podrobnejšie venovať rôznym typom akreditívov.

### **2.1.5. Dokumentárny akreditív**

Obchodný zákonník v svojom ustanovení § 689 upravuje jednu z foriem akreditívov – dokumentárny akreditív. Na rozdiel od obyčajných akreditívov, kde plnenie z akreditívu podlieha splneniu rôznych podmienok zo strany oprávneného, pri dokumentárnom akreditíve je na plnenie z dokumentárneho akreditívu nutné predložiť riadne a včas dokumenty určené v akreditívnej listine. Na dokumentárny akreditív sa primerane použijú aj ustanovenia § 682 až § 688 ObchZ. Na plnenie z akreditívu sa nevyžaduje splnenie iných podmienok okrem predloženia predpísaných dokumentov. Obsahom akreditívnej listiny bude spravidla nielen názov požadovaných dokumentov ale aj ich podrobnejšia špecifikácia. Požadované dokumenty budú súvisieť s obchodným vzťahom medzi oprávneným a príkazcom a spravidla budú preukazovať alebo zabezpečovať riadne plnenie zmluvných podmienok medzi oprávneným a príkazcom. V praxi je možné tieto dokumenty deliť na:<sup>35</sup>

- (a) dispozičné a dopravné dokumenty,
- (b) legitimační dokumenty, a
- (c) podporné dokumenty.

Ako príklad z praxe použiteľný v právnom poriadku Českej ako aj Slovenskej republiky, by som mohol uviesť ako typ odvodený od dokumentárneho akreditívu, realitný akreditív podmienený doručením originálu zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s úradne overeným podpisom oprávneného a pečiatkou príslušnej správy katastra potvrdzujúci vklad a následne aj originálu listu vlastníctva použiteľného na právne úkony, ktorý v časti vlastníkov uvádza príkazcu ako výlučného vlastníka určitej nehnuteľnosti, pričom zároveň v časti tiarch bude predložený list vlastníctva bez záznamu. Základom takéhoto dokumentárneho akreditívu by bolo zabezpečenie splatenie kúpnej ceny za predaj nehnuteľnosti od oprávneného do výlučného vlastníctva príkazcu.

---

<sup>35</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 376-377.

Úlohou banky pri dokumentárnom akreditíve bude posúdiť, či predložené dokumenty sú predložené riadne a včas podľa akreditívnej listiny. Banka je povinná preskúmať s odbornou starostlivosťou vzájomnú súvislosť predložených dokumentov a či ich obsah zjavne odpovedá podmienkam stanoveným v akreditívnej listine. Banka pri tom skúma iba vzájomnú súvislosť predložených dokumentov a ich súlad s akreditívnymi podmienkami, ale nie je povinná skúmať ich faktickú správnosť, ani napríklad faktický stav tovaru.<sup>36</sup> Je zrejmé, že snahou banky bude pri uzatváraní zmluvy o otvorení dokumentárneho akreditívu formulovať, s čo najväčšou možnou presnosťou, dokumenty požadované na plnenie z akreditívu. Banka sa tak vyhne problémom pri skúmaní ich vzájomnej súvislosti a súladu s podmienkami akreditívnej listiny. Po preskúmaní dokumentov predložených v súlade s akreditívnou listinou ich banka prevezme od oprávneného a tým na ňu prechádza zodpovednosť za škodu spôsobenú príkazcovi stratou, zničením alebo poškodením dokumentov prevzatých od oprávneného, ibaže túto škodu nemohla odvrátiť ani pri vynaložení odbornej starostlivosti.

### ***2.1.6. Obchodné zvyklosti v oblasti akreditívov***

Používanie akreditívov zasahuje hlboko do histórie a v medzinárodnom obchode ide o jeden z kľúčových platobných nástrojov používaným v obchodnom styku. V tejto súvislosti sa stali zaužívanými rôzne obchodné zvyklosti pri používaní akreditívu. V právnej úprave v Českej republike, obchodný zákonník predpokladá, vo svojom ustanovení § 264, že pri určení práv a povinností zo záväzkového vzťahu sa prihliada aj k obchodným zvyklostiam všeobecne dodržiavaným v príslušnom obchodnom odvetví, pokiaľ nie sú v rozpore s obsahom zmluvy alebo so zákonom. Pokiaľ by sa mali nejaké obchodné zvyklosti použiť pred tými ustanoveniami obchodného zákonníku, ktoré nemajú donucovaciu povahu (dispozitívne ustanovenia), je potrebné aby zmluva na takéto obchodné zvyklosti odkazovala. V tejto súvislosti a v súvislosti s dokumentárnym akreditívom je nutné spomenúť dokument Jednotné zvyklosti a pravidlo pre dokumentárne akreditívy vydaný Medzinárodnou obchodnou komorou (celý názov v angličtine International Chamber of Commerce Uniform Customs and

---

<sup>36</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 377.

Practise for Documentary Credits – 2007 Revision – ICC Publication No. 600, v zaužívanej skratke UCP 600). Tento dokument nemá povahu žiadneho záväzného dokumentu medzinárodného práva. Ide o unifikáciu a publikáciu najdôležitejších obchodných zvyklostí používaných pri dokumentárnych akreditívoch. V praxi bankových zmlúv zmluvné strany odkazujú na použitie takýchto obchodných zvyklostí UCP 600 a v zmysle vyššie uvedeného právneho rámca, sú tieto obchodné zvyklosti pre strany záväzné. Posledná revízia UCP 600 bola vykonaná v roku 2006, pričom bola schválená bankovou radou Medzinárodnej obchodnej komory v roku 2007 a účinnosť nadobudla 1. júla 2007.

### ***2.1.7. Úprava zmluvy o otvorení akreditívu de lege ferenda***

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu zmluvy o otvorení akreditívu de lege ferenda a to vo svojich ustanoveniach § 2544 až § 2555. Novonavrhovaná úprava neprináša rozsiahle zmeny. V podstatných ohľadoch sa nelíši od aktuálnej úpravy a zavádza iba nové pojmoslovie. Namiesto zmluvy o otvorení akreditívu sa bude tomuto záväzkovému vzťahu hovoriť akreditív. Pojem odplata bol takisto nahradený pojmom odmena, čo je podľa môjho názoru správnejšie použitý pojem.

## 2.2. Zmluva o inkase

### 2.2.1. Všeobecná a právna charakteristika

Inkaso podobne ako akreditív zaradujeme medzi obľúbené platobné nástroje, ktoré sa používajú pri zmluvných vzťahoch a ktorých úprava je zahrnutá v obchodnom zákonníku. Inkaso má svojou povahou dlhodobejší charakter a jeho výhody sú využívané najmä pri opakovaných platbách dlžníkov určených príkazcovi. Základné rozdelenie, ktoré je obsiahnuté aj v obchodných zvyklostiach pre tento inštitút je rozdelenie na:

- (a) hladké inkasá (zmenky, šeky a pod.), a
- (b) dokumentárne inkasá.

Ako nominátna zmluva je zmluva o inkase upravená v obchodnom zákonníku v jeho ustanoveniach § 692 až § 699. Spolu so zmluvou o akreditíve a zmluvou o bankovom uložení veci je zmluva o inkase upravená v právnom poriadku Českej republiky pomerne ustálené a nepodlieha častým novelizáciám.

Zároveň je však nutné brať túto úpravu iba ako určitý základný právny rámec, na ktorý ďalej rozsiahlym spôsobom nadväzujú obchodné zvyklosti pre takýto inštitút, ktoré sa vyvinuli počas dlhej histórie používania tohto platobného prostriedku v medzinárodnom obchode.

Takmer celá právna úprava zmluvy o inkase je dispozitívna, pričom opäť jediným kogentným ustanovením je v zmysle § 263 ods. 2 ObchZ základné ustanovenie zmluvy o inkase obsiahnuté v § 692 ObchZ.

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) ObchZ sa zmluva o inkase považuje za tzv. absolútny obchod, na ktorý sa vzťahuje úprava obchodného zákonníku bez ohľadu na postavenie účastníkov zmluvného vzťahu.

Písomná forma zmluvy o inkase nie je predpísaná, v praxi sa však zmluva uzatvára spravidla tak, že jej návrh uskutočňuje formou písomnej požiadavky na inkaso príkazca a banka tento návrh akceptuje konkludentne tým, že začne doručenie požiadavku (príkaz) realizovať.<sup>37</sup> Zároveň, v prípade ak jedna zo strán prejaví vôľu

---

<sup>37</sup> Plíva, S. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1221.

uzatvoriť zmluvu o inkase v písomnej forme, písomná forma bude vyžadovaná v zmysle § 272 ods. 1 ObchZ.

Na zmluvu o inkase, ktorá sa svojou povahou považuje, za zvláštny prípad mandátnej zmluvy, sa podporne použijú ustanovenia obchodného zákonníku vzťahujúce sa na mandátnu zmluvu a to v zmysle § 699 ObchZ.

Obchodný zákonník v základnom ustanovení zmluvy o inkase v § 692 definuje zmluvu o inkase, ako zmluvu, na základe ktorej sa banka zaväzuje obstarat' pre príkazcu prijatie plnenia určitej peňažnej pohľadávky od určitého dlžníka alebo obstarat' iný inkasný úkon. Iným inkasným úkonom by mohlo byť napríklad obstaranie prijatia (akceptu) zmenky alebo obstaranie zmenkového ručenia (avalu).

Z tohto ustanovenia vyplývajú podstatné časti zmluvy, za ktoré môžeme považovať nasledovné:

- (a) určenie zmluvných strán,
- (b) záväzok banky obstarat' pre príkazcu plnenie určitej peňažnej pohľadávky alebo iný inkasný úkon, a
- (c) určenie dlžníka.

Zmluva o inkase má v určitých situáciách blízko k zasielateľskej zmluve ako aj k zmluve o preprave vecí. Ustanovenia obchodného zákonníka o zmluva o inkase sa v určitých prípadoch na takéto zmluvy použijú primerane.<sup>38</sup>

### **2.2.2. Účastníci záväzkového vzťahu**

Hlavnými účastníkmi záväzkového vzťahu založeného zmluvou o inkase je, na jednej strane banka a príkazca na strane druhej, ktorým môže byť fyzická alebo právnická osoba, spôsobilá na právne úkony. Podmienkou aby banka mohla uzatvoriť takúto zmluvu je oprávnenie na to založené vydanou a platnou bankovou licenciou. V zmysle výkladu obsiahnutého vyššie v tejto diplomovej práci pripomínam, že na miesto banky môže v tomto zmluvnom vzťahu vystupovať aj iná osoba oprávnená uzatvoriť takúto zmluvu. Spravidla pôjde o družstevné záložne, ktoré sú k takejto činnosti oprávnené podľa § 3 ods. 1 písm. g) ZSÚD (za podmienky vydania licencie).

Podobne ako uvádzam pri výklade k zmluve o akreditíve, vzhľadom na povahu zmluvy o otvorení akreditívu ako zvláštného typu zmluvy mandátnej sa mi javí vhodné

---

<sup>38</sup> Porovnaj § 602 ods. 2 a § 618 ods. 2 ObchZ.

aby zákonodarca v úprave de lege ferenda používal pojmoslovie tomuto typu bližšie, a teda mandant a mandatár, namiesto pojmoslovía, ktoré vyvoláva dojem súvislosti s príkaznou zmluvou podľa občianskeho zákonníka.

### ***2.2.3. Závazky účastníkov zmluvy o inkase***

Závazkový vzťah vyplývajúci zo zmluvy o inkase je záväzkový vzťah odplatný, pričom záväzky vznikajú všetkým účastníkom záväzkového vzťahu. Zo strany príkazcu je ex lege definovaný záväzok zaplatiť banke odplatu za obstaranie inkasa. V prípade ak nie je takáto odplata definovaná priamo v zmluve, je príkazca povinný zaplatiť banke odplatu obvyklú v dobe uzatvorenia zmluvy. V nadväznosti na povahu zmluvy o inkase, ako zvláštného prípadu mandátnej zmluvy a subsidiárnej úpravy mandátnej zmluvy v zmysle ustanovenia § 699 ObchZ je potrebné vziať do úvahy aj ďalšie záväzky príkazcu tam obsiahnuté. Príkladom je možné uviesť záväzok v zmysle § 572 ObchZ, ktorý pri subsidiárnej úprave pre zmluvu o inkase bude znamenať povinnosť príkazcu uhradiť banke náklady, ktoré banka nevyhnutne a účelne vynaložila pri plnení svojich záväzkov zo zmluvy o inkase, ibaže by z povahy takýchto nákladov vyplývalo, že sú už zahrnuté v odplate.

Banka ako druhý účastník záväzkového vzťahu má v právnej úprave definovaných niekoľko záväzkov. Záväzok banky spočíva v obstaraní prijatia plnenia určitej peňažnej pohľadávky alebo iného inkasného úkonu. Pre tento účel je príkazca povinný v zmluve o inkase uviesť výšku peňažnej pohľadávky ako aj dlžníka alebo vymedziť dostatočne určite iný inkasný úkon. Banka za účelom obstarania inkasa bude vyvíjať činnosť, ktorá bude smerovať k tomu, aby dlžník poskytol plnenie peňažnej čiastky alebo aby iná osoba uskutočnila inkasný úkon.

Ak dlžník po žiadosti banky o zaplatenie peňažnej čiastky alebo po žiadosti o vykonanie úkonu požadovaného inkasom, odmietne tak urobiť alebo nevykoná tak bez zbytočného odkladu, je banka povinná informovať príkazcu o takýchto skutočnostiach. V zmysle § 693 ods. 2 ObchZ je banka povinná postupovať s odbornou starostlivosťou podľa pokynov príkazcu, avšak nezodpovedá za to, že inkaso sa

neuskutoční. Banke v tomto záväzkovom vzťahu nevzniká povinnosť plniť tak ako tomu je v prípade akreditívu. Ide teda o tzv. „zmluvu o úsilí“.<sup>39</sup>

Prijatú peňažnú čiastku alebo cenné papiere, ktoré banka obstará v zmysle zmluvy o inkase, je banka povinná odovzdať bez zbytočného odkladu príkazcovi. Podobne ako u akreditívu banka zodpovedá za škodu spôsobenú stratou, zničením alebo poškodením týchto dokumentov, ibaže takejto škode nemohla zabrániť pri vynaložení odbornej starostlivosti.

V zmysle ustanovenia § 695 obchodný zákonník predpokladá, že obstaranie inkasa môže byť uskutočnené aj prostredníctvom inej banky určenej príkazcom. Textáciu predmetného ustanovenia je možné vyložiť tak, že na samotné obstaranie inkasa prostredníctvom inej banky nie je potrebný príkaz od príkazcu a banka môže týmto spôsobom postupovať aj bez takéhoto príkazu, priamo zo zákona. Podmienkou tu však je, aby takáto iná banka bola určená príkazcom. V prípade, že by banka obstarala inkaso prostredníctvom inej banky, ktorá nebola určená príkazcom, banka, ktorá je zmluvou stranou zmluvy o inkase by zodpovedala za porušenie povinností použitej banky tak, ako keby záväzok plnila sama (§ 331 ObchZ).<sup>40</sup>

#### **2.2.4. Bankové dokumentárne inkaso**

Systematicky zhodne ako pri úprave zmluvy o otvorení akreditívu obsahuje obchodný zákonník v svojom ustanovení § 697 jednu z foriem inkás – bankové dokumentárne inkaso. Zmluvou o bankovom dokumentárnom inkase sa zaväzuje banka vydať tretej osobe dokumenty oprávňujúce ju nakladať s tovarom alebo iné doklady, pokiaľ bude pri ich vydaní zaplatená určitá peňažná čiastka alebo uskutočnený iný inkasný úkon. Použitie dokumentárneho inkasa môže byť, a spravidla aj bude, dohodnuté pri niektorom frekventovanom druhu obchodu, najmä pri kúpnej zmluve. Proti zaplateniu ceny za tovar budú odovzdané doklady k tovaru.<sup>41</sup>

Dokumenty predložené v súlade s zmluvou o bankovom dokumentárnom inkase je banka povinná prevziať a opatrovať s odbornou starostlivosťou.

---

<sup>39</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 386.

<sup>40</sup> Plíva, S. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1222.

<sup>41</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 387.

### ***2.2.5. Obchodné zvyklosti v oblasti inkás***

V oblasti používania inkasa platí mutatis mutandis všeobecný pohovor obchodných zvyklostiach v oblasti akreditívov obsiahnutý v tejto diplomovej práci pod bodom 2.1.6 vyššie. V tejto súvislosti a v súvislosti s bankovým dokumentárnym inkasom je nutné spomenúť Jednotné pravidlá pre inkasá vydané Medzinárodnou obchodnou komorou (celý názov v angličtine Uniform Rules for Collections – 2007 Revision – ICC Publication No. 522, v zaužívanej skratke URC 522), ktorých posledná revízia bola schválená bankovou radou Medzinárodnej obchodnej komory v máji 1995, s účinnosťou od 1. januára 1996.

### ***2.2.6. Úprava zmluvy o inkase de lege ferenda***

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu zmluvy o inkase de lege ferenda a to vo svojich ustanoveniach § 2556 až § 2562. Novonavrhovaná úprava neprináša rozsiahle zmeny. V podstatných ohľadoch sa nelíši od aktuálnej úpravy a zavádza iba nové pojmoslovie. Namiesto zmluvy o inkase sa bude tomuto záväzkovému vzťahu hovoriť inkaso. Pojem odplata bol takisto nahradený pojmom odmena, čo je podľa môjho názoru správnejšie použitý pojem.



## **2.3. Zmluva o bankovom uložení vecí**

### **2.3.1. Všeobecná a právná charakteristika**

Zmluva o bankovom uložení vecí je akýmsi nástupcom zmluvy o uložení cenných papierov alebo iných hodnôt. Novelizáciou obchodného zákonníka zákonom č. 591/1992 Sb., o cenných papírech bola právná úprava pozmenená tak, že tento zákon špecifikoval určité zmluvné typy vzťahujúce sa na cenné papiere, vrátane zmluvy o úschove cenných papierov, a pôvodnú úpravu v obchodnom zákonníku zanechala aplikovateľnú na uloženie vecí v banke s výnimkou cenných papierov. Zákonným vylúčením cenných papierov z rozsahu vecí schopných uloženia v banke na základe zmluvy o bankovom uložení vecí, prichádza v reálnom živote do úvahy veľmi málo predmetov, ktoré by takto mohli byť uložené v banke. Je preto na mieste uvažovať o zmysle a účele takejto úpravy v platnom právnom poriadku. V tomto ohľade je možné vysvetliť a zároveň súhlasiť s navrhovanou právnou úpravou *de lege ferenda* v novom občianskom zákonníku, kde sa s týmto inštitútom už viac nepočíta.

V právnej náuke sa okrem účelnosti takejto úprave autori venujú aj otázke, či je za uloženie a správu vecí bankou podľa zmluvy o bankovom uložení vecí možné považovať prenájom bezpečnostných schránok klientom aby si v nich ukladali veci. V tejto problematike sa stretávajú odlišné názory,<sup>42</sup> pričom z môjho pohľadu je vhodnejšie sa prikloniť k názoru, že zmluvu o bankovom uložení vecí je potrebné odlišovať od prenájom bezpečnostných schránok. Za hlavné dôvody priklonenia sa k tomuto názoru považujem, skutočnosť, že prenájatím bezpečnostnej schránky nie je možné zo strany banky považovať túto činnosť ako správu tam uložených vecí. Banka v takomto prípade ani nevie aké veci si klient do svojej schránky odkladá (pričom mu však stanovuje obmedzenia) a jej povinnosť spočíva výlučne v poskytnutí bezpečnostnej schránky a jej zabezpečenie.

Zmluva o bankovom uložení vecí je pomenovaným typom zmluvy upraveným v obchodnom zákonníku v ustanoveniach § 700 až § 707. Spolu so zmluvou o akreditíve a zmluvou o inkase ide o úpravu v právnom poriadku Českej republiky pomerne ustálenú, ktorá nepodlieha častým novelizáciám.

---

<sup>42</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 289.

Prevažná časť úpravy zmluvy o bankovom uložení vecí je dispozitívna s výnimkou základného ustanovenia obsiahnutého v § 700 ObchZ (kogentný v zmysle § 263 ods. 2 ObchZ) a zároveň s výnimkou ustanovenia § 700 ObchZ o záložnom práve ex lege v prospech banky na veci uložené v banke (kogentnosť podľa § 263 ods. 1).

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) ObchZ sa zmluva o bankovom uložení vecí považuje za tzv. absolútny obchod, na ktorý sa vzťahuje úprava obchodného zákonníku bez ohľadu na postavenie účastníkov zmluvného vzťahu.

Písomná forma zmluvy o bankovom uložení vecí nie je predpísaná, je však potrebné prihliadnuť na potrebu písomnej formy v zmysle § 272 ods. 1 ObchZ.

Obchodný zákonník v základnom ustanovení zmluvy o bankovom uložení vecí v § 692 definuje zmluvu o bankovom uložení vecí, ako zmluvu, na základe ktorej sa banka zaväzuje prevziať určité veci, s výnimkou cenných papierov (predmet uloženia), aby ich uložila a spravovala, a uložiteľ sa zaväzuje za to zaplatiť odplatu.

Z tohto základného ustanovenia vyplývajú podstatné časti zmluvy, za ktoré môžeme považovať nasledovné:

- (a) určenie zmluvných strán,
- (b) určenie predmetu uloženia,
- (c) prevzatie povinnosti banky uložiť a spravovať, a
- (d) prevzatie záväzku uložiteľa zaplatiť odplatu.

### ***2.3.2. Účastníci záväzkového vzťahu***

Záväzkový vzťah založený na základe zmluvy o bankovom uložení vecí vzniká medzi bankou (alebo inou oprávnenou osobou v zmysle výkladu vyššie) a klientom resp. uložiteľom. Klientom môže byť akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, spôsobilá na právne úkony.

### ***2.3.3. Záväzky účastníkov zmluvy o bankovom uložení vecí***

Záväzkový vzťah vyplývajúci zo zmluvy o bankovom uložení vecí je záväzkový vzťah odplatný, pričom záväzky vznikajú všetkým účastníkom záväzkového vzťahu. Zo strany uložiteľa pôjde najmä o záväzok zaplatiť banke odplatu za bankové uloženie vecí. V prípade ak nie je takáto odplata definovaná priamo v zmluve, je príkazca povinný zaplatiť banke odplatu obvyklú v dobe uzatvorenia zmluvy.

Banka ako druhý účastník záväzkového vzťahu má v právnej úprave definovaných niekoľko záväzkov. Záväzok banky spočíva v povinnosti predmet uloženia prevziať a s vynaložením odbornej starostlivosti ho chrániť pred stratou, zničením, poškodením alebo znehodnotením. S prihliadnutím na povahu predmetu uloženia je banka povinná s odbornou starostlivosťou uskutočniť všetky úkony, ktoré uložiteľovi vyplývajú z predmetu uloženia a odovzdať mu bez zbytočného odkladu, to čo prijala z uplatnenia takýchto práv. V tejto súvislosti je klient povinný banke vystaviť plnomocenstvo, ktoré je potrebné na právne úkony uložiteľa v zastúpení bankou a uhradiť banke výdavky, ktoré jej vznikli pri plnení jej povinností. Banka zodpovedá za škodu spôsobenú uložiteľovi stratou, zničením a poškodením, ibaže ich nemohla odvrátiť pri vynaložení odbornej starostlivosti.

Uložiteľ je v zmysle § 703 ObchZ oprávnený kedykoľvek požiadať o vydanie predmetu uloženia alebo jeho časti a následne ho uložiť späť ak medzitým zmluva nezanikla. Na tomto mieste a zároveň aj ďalej v ustanovení § 705 ObchZ sa stretávame s nesprávnosťou zákonodarcu pri tvorbe právnej úpravy, nakoľko nedochádza k zániku zmluvy ale záväzkového vzťahu založeného zmluvou.

#### ***2.3.4. Ukončenie a zánik záväzkového vzťahu***

Ustanovenie § 705 ObchZ predpokladá možnosť výpovede zmluvy o bankovom uložení vecí, pričom táto možnosť je daná obom stranám zmluvy a účinnosť výpovede nastane okamžite dorúčením prejavu výpovede druhej zmluvnej strane.

Záväzkový vzťah môže ďalej zaniknúť aj v prípade ak si uložiteľ vyzdvihol všetky svoje veci, ktoré sú predmetom uloženia a neprejavil vôľu aby záväzkový vzťah trval naďalej.

Po zániku záväzkového vzťahu je banka povinná vydať uložiteľovi predmet uloženia a uložiteľ je povinný bez zbytočného odkladu ho prevziať a vyrovnáť dlžnú odplatu za dobu uloženia.

Na záver je ešte potrebné spomenúť zaujímavé kogentné ustanovenie § 707 ObchZ o zákonnom záložnom práve banky na predmet uloženia pokiaľ sa u nej nachádza.

### ***2.3.5. Úprava zmluvy o bankovom uložení veci de lege ferenda***

Ako už uvádzam vyššie, návrh nového občianskeho zákonníka už s týmto zmluvným typom vo svojej úprave nepočíta.

## **2.4. Zmluva o bežnom účte**

### ***2.4.1. Všeobecná a právna charakteristika***

Zmluva o bežnom účte je zrejme najpoužívaným typom bankových zmlúv. Dá sa povedať, že v dnešnej dobe sa už prevažná väčšina fyzických osôb, spôsobilých na právne úkony, stretla s týmto zmluvným typom. V prípade právnických osôb, niektoré právne predpisy daňového a účtovného práva výslovne predpokladajú, že právnické osoby budú mať zriadený nejaký typ účtu. V bankovej praxi existuje viacero druhov bežných účtov, ktoré sa líšia napríklad postavením klienta (osobný alebo sporožirový účet pre fyzické osoby nepodnikateľov a podnikateľské účty pre podnikateľov) alebo účelom, za akým sú takéto účty vedené (napr. úverový účet). K produktu bežného účtu banky ponúkajú rôzne ďalšie bankové produkty, ktoré sú naviazané na daný bežný účet. Je teda možné zhodnotiť, že ide o najrozsiahlejšiu skupinu bankových obchodov z pohľadu počtu.

Nie menej podstatným je, že bez existencie bežných účtov by bezhotovostný platobný styk nebol tak dostupný širokej verejnosti. Právna úprava platobného styku je právna oblasť veľmi úzko súvisiaca s právnou úpravou zmluvy o bežnom účte, pričom obchodný zákonník v svojom § 713 ods. 2 na takúto úpravu aj priamo odkazuje.

Pre bežný účet sa používa aj pojem kontokorent. Pôvod termínu kontokorent je taliansky – conto corrente (conto – účet z latinského computarre – počítať; corrente – bežiaci). Banková prax však často rozumie bežným účtom iba kreditný účet, z ktorého je možné uskutočňovať platby len do výšky zostatku na účte.<sup>43</sup>

Zmluva o bežnom účte je pomenovanou zmluvou upravenou v obchodnom zákonníku v jeho ustanoveniach § 708 až § 715a. Zo spektra bankových zmlúv patrí zmluva o bežnom účte so zmluvou o vkladovom účte k úpravám, ktoré podliehajú častejším a hlavne výraznejším novelizáciám. Z kľúčových noviel si dovoľím spomenúť novelu - zákon č. 125/2002 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platebnom styku. Touto novelou bola v plnom rozsahu nahradená vtedajšia právna úprava zmlúv o účtoch a to s účinnosťou od 1.1.2003. Medzi najčerstvejšie

---

<sup>43</sup> Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšírené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 390.

novely, ktoré sa takisto výraznejším spôsobom dotkli právnej úpravy zmluvy o bežnom účte a zmluvy o vkladovom účte, radíme novelu – zákon č. 285/2009 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platebnom styku. Táto novela sa stala účinnou dňa 1.11.2009, pričom súvisí s prijatím nového zákona o platobnom styku a jej cieľom je terminologické zjednotenie obchodného zákonníka s novým zákonom o platobnom styku. Novela dopĺňa do právnej úpravy zmluvy o bežnom účte nové ustanovenie § 708 ods. 3 ObchZ, ktoré stanoví, že § 708 ods. 2, § 709 ods. 1 a 2, § 710 až 714 a § 715 ods. 1 až 3 sa nepoužijú pre zmluvu o bežnom účte, ktorá je zmluvou o platobných službách podľa zákona upravujúceho platobný styk. Z tohto nového ustanovenia je zrejmé, že nový zákon o platobnom styku za určitých podmienok považuje zmluvu o bežnom účte za zmluvu o platobných službách, ktorá je koncepčne upravená v takomto novom zákone o platobnom styku. Bližšiemu výkladu k novému zákonu o platobnom styku sa venujem ďalej v tejto diplomovej práci.

Na rozdiel od predošlých typov bankových zmlúv obsahuje právna úprava zmluvy o bežnom účte viacero ustanovení kogentnej povahy. Ako aj pri ostatných bankových zmluvách kogentným ustanovením je v zmysle § 263 ods. 2 ObchZ základné ustanovenie zmluvy o bežnom účte obsiahnuté v § 708 ods. 1 ObchZ. Medzi ďalšie kogentné ustanovenia v zmysle § 263 ods. 1 ObchZ patria ustanovenia § 709 ods. 3, § 710 ods. 2 a 3, § 713 ods. 2, § 714 ods. 4 a § 715a.

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) ObchZ sa zmluva o bežnom účte považuje za tzv. absolútny obchod, na ktorý sa vzťahuje úprava obchodného zákonníka bez ohľadu na postavenie účastníkov zmluvného vzťahu.

Forma zmluvy o bežnom účte je predpísaná ako písomná a v spojení s ustanovením § 263 ods. 2 ObchZ je nedostatok takejto formy postihovaný sankciou neplatnosti tejto zmluvy. Je nutné podotknúť, že rovnaký režim a sankcia sa uplatní aj na výpoveď zmluvy o bežnom účte (§ 715 ods. 1 a 2 ObchZ).

V zmysle ustanovenia obchodného zákonníka § 708 sa zmluvou o bežnom zaväzuje banka zriadiť od určitej doby v určitej mene účet pre jeho majiteľa, prijímať na zriadený účet peňažné prostriedky, vyplácať z neho peňažné prostriedky alebo z neho či na neho uskutočňovať iné platobné transakcie. Z tohto základného ustanovenia zmluvy o bežnom účte vieme definovať podstatné časti zmluvy, za ktoré môžeme považovať nasledovné:

- (a) určenie majiteľa účtu a banky,
- (b) určenie záväzku banky zriadiť účet,
- (c) určenie meny, v ktorej bude účet vedený,
- (d) určenie doby, ktorej sa banka zaväzuje zriadiť účet, a
- (e) určenie záväzku banky vyplácať z účtu peňažné prostriedky alebo z účtu či na účet uskutočňovať iné platobné transakcie.

Kľúčovým objektom zmluvy o bežnom účte je pohľadávka majiteľa účtu voči banke na vyplatenie prostriedkov nachádzajúcich sa na bežnom účte. Je dôležité si uvedomiť, že ide o obligačný vzťah založený zmluvou a nie je možné považovať peňažné prostriedky nachádzajúce sa na bežnom účte za majetok majiteľa účtu a banku ako správcu takéhoto majetku. S takýmto názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd ČR vo svojom rozhodnutí z roku 2004 a tento judikát je možné považovať za ustálený.

Pre podstatné náležitosti zmluvy o bežnom účte je dôležité aj ustanovenie § 709 ods. 1 ObchZ, ktoré určuje požadovaný rozsah označenia zmluvných strán v zmluve. V porovnaní s ustanovením § 709 ods. 1 ObchZ obsahuje obchodný zákonník aj demonštratívny výpočet ďalších náležitostí, ktoré môže zmluva o bežnom účte obsahovať (§ 709 ods. 2). Ide o náležitosti, ktoré sa spravidla v zmluve vyskytujú, ich zaradenie do zmluvy však nie je zákonnou podmienkou platného uzatvorenia zmluvy ako zmluvy o bežnom účte. Ustanovenie má skôr návodovú povahu a jeho zmyslom je upozorniť zmluvné strany na náležitosti dôležité pre vzájomné práva a povinnosti, ktoré by mohli a mali by byť v zmluve obsiahnuté.<sup>44</sup>

Dôležitým inštitútom pri zmluve o bežnom účte budú obchodné podmienky banky. Podrobnému výkladu použitia obchodných podmienok banky na určenie obsahu bankovej zmluvy sa venuje vyššie v bode 1.3.3 tejto diplomovej práce.

#### **2.4.2. Účastníci záväzkového vzťahu**

Účastníkmi záväzkového vzťahu založeného zmluvou o bežnom účte je na jednej strane banka a na druhej strane majiteľ účtu, ktorým môže byť fyzická alebo právnická osoba, spôsobilá na právne úkony. Predpoklad na uzatváranie zmlúv o bežnom účte zo strany banky je stanovený hneď v úvodných ustanoveniach zákona o bankách v rámci legálnej definície banky, ktorá stanovuje, že bankou sa rozumie

---

<sup>44</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 292-293.

právnická osoba so sídlom v Českej republike, založená ako akciová spoločnosť, ktorá prijíma vklady od verejnosti a poskytuje úvery a ktorá má na takéto činnosti bankovú licenciu. Zároveň zákon o bankách v ďalších ustanoveniach predpokladá, že jednou z ďalších činností banky môže byť aj platobný styk a zúčtovanie, ak je takáto činnosť obsiahnutá v bankovej licencií. Tieto predmety činnosti naplňujú hlavnú podstatu zmluvy o bežnom účte a banka je tak kľúčovým partnerom pre uzatváranie zmlúv o bežnom účte. V zmysle výkladu obsiahnutého vyššie v tejto diplomovej práci pripomínam, že podľa môjho názoru namiesto banky môže v tomto zmluvnom vzťahu vystupovať aj iná osoba oprávnená uzatvoriť takúto zmluvu. Spravidla pôjde o družstevné záložne, ktoré sú k takejto činnosti oprávnené podľa § 3 ods. 1 písm. f) ZSÚD (za podmienky vydania licencie). Takýto názor sa nezhoduje napríklad s názorom Doc. Bartošíkovej s JUDr. Štenglovou, ktoré považujú banku za osobu výlučne oprávnenú na uzatvorenie zmluvy o bežnom účte a zmluvy o vkladovom účte.<sup>45</sup>

S ohľadom na majiteľa účtu je nutné brať do úvahy výklad obsiahnutý v bode 1.2.3 tejto diplomovej práci zameraný na právny režim uplatňujúci sa na záväzkový vzťah v zmysle ustanovenia § 262 ods. 4 ObchZ (t.j. uplatnenie predpisov ochrany spotrebiteľa).

Dispozitívna úprava ustanovenia § 709 ods. 4 ObchZ predpokladá situáciu, kedy bude bežný účet zriadený pre viac osôb, čo v praxi znamená, že banka uzatvorí zmluvu o bežnom účte s viacerými osobami. Každá takáto osoba bude mať postavenie majiteľa účtu. V duchu dispozitívnej úpravy to samozrejme platí iba v prípade, že sa strany nedohodnú v zmluve o bežnom účte inak.

V procese realizácie práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o bežnom účte môžu vstupovať do vzťahu aj ďalší účastníci, ktorými môžu byť osoby oprávnené nakladať s peňažnými prostriedkami na bežnom účte a to buď osoby uvedené v zmluve o bežnom účte alebo osoby uvedené v podpisových vzoroch.

### **2.4.3. Nakladanie s účtom**

Nakladanie s účtom a nakladanie s peňažnými prostriedkami na účte je nutné považovať za dva odlišné koncepty, ktoré právna úprava výrazne odlišuje.

---

<sup>45</sup> Bartošíkova, M., Štenglová, I. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1282.



Pod výrazom nakladanie s účtom je potrebné rozumieť zo strany oprávnených osôb uskutočňovanie právnych úkonov, spojených so vznikom, zmenou a zánikom záväzkového vzťahu založeného zmluvou o bežnom účte.

Základné právo nakladať s účtom má ex lege majiteľ účtu. V prípade ak je majiteľom účtu právnická osoba, nakladá s účtom v jej mene štatutárny orgán právnickej osoby. Okrem majiteľa účtu môže s účtom nakladať iba osoba na to splnomocnená formou osobitného plnomocenstva. Zo zákonnej dikcie teda vyplýva, že osoba konajúca v mene majiteľa účtu sa musí preukázať osobitným plnomocenstvom s úradne osvedčeným podpisom splnomocniteľa (to neplatí ak je takéto plnomocenstvo udelené pred bankou), ktoré bude špecifikované na výslovné nakladanie s konkrétnym účtom splnomocniteľa.

#### ***2.4.4. Nakladanie s peňažnými prostriedkami na účte***

Ako som naznačil už vyššie je dôležité rozlišovať medzi nakladaním s účtom a nakladaním s peňažnými prostriedkami na účte. Nakladanie s peňažnými prostriedkami na účte je legislatívne vyjadrenie pre oprávnenie osôb ukladať banke pokyny, ktorých uskutočnením sa mení výška pohľadávky evidovanej na bežnom účte, t.j. pokyny k platbám, výplatám alebo iným platobným transakciám. Priamo z povahy záväzkového vzťahu vyplýva oprávnenie majiteľa účtu na nakladanie s peňažnými prostriedkami. Obchodný zákonník v ustanovení § 710 ods. 2 upravuje okruh ďalších osôb, ktoré budú oprávnené k nakladaniu s peňažnými prostriedkami, pričom tomuto okruhu osôb nevzniká oprávnenie zo zákona ale bude založené prejavom vôle majiteľa účtu v predpísanej forme.<sup>46</sup> Pôjde jednak o osoby uvedené v podpisových vzoroch odovzdaných majiteľom účtu banke a jednak o iné osoby podľa podmienok stanovených v zmluve o bežnom účte.

Osobám uvedeným v podpisových vzoroch vzniká oprávnenie nakladať s prostriedkami na účte na základe riadne vyhotoveného podpisového vzoru doručeného majiteľom účtu banke. Obchodný zákonník stanovuje, že podpisové vzory musia spĺňať náležitosti plnomocenstva. Táto úprava bola došpecifikovaná až zákonom č. 255/2004 Sb., s účinnosťou od 1.1.2005.

---

<sup>46</sup> Liška, P. K některým otázkam smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 613.

Iné osoby, ktoré nie sú uvedené v podpisovom vzore, môžu s peňažnými prostriedkami na účte nakladať iba v prípade, že sú uvedené v zmluve o bežnom účte a to iba za podmienok tam stanovených. Z praktického hľadiska pôjde o nakladanie s účtom neštandardného charakteru prípadne jednorazového charakteru. Takéto osoby budú môcť nakladať s prostriedkami napríklad prostredníctvom platobnej karty alebo prostredníctvom konta internetového alebo telefonického bankovníctva vzťahujúceho sa na daný bežný účet.

Aj keď si to bežný majiteľ účtu často neuvedomuje v určitých prípadoch a v určitom rozsahu má oprávnenie nakladať s peňažnými prostriedkami na účte aj banka, ktorá daný bežný účet vedie. Banky spravidla do zmlúv zapracúvajú ustanovenie, ktoré im umožňuje dispozíciu s peňažnými prostriedkami na účte v rozsahu pohľadávok banky voči majiteľovi účtu. Pôjde o bežné úkony kedy si banka uhradí z prostriedkov na účte napríklad poplatky podľa zmluvy o bežnom účte.

#### ***2.4.5. Vedenie bežného účtu bankou***

Základnými povinnosťami banky vyplývajúcimi zo zmluvy o bežnom účte je popri povinnosti zriadenia účtu, najmä povinnosť prijímať na zriadený účet peňažné prostriedky, vyplácať z neho peňažné prostriedky alebo uskutočňovať iné platobné transakcie na základe pokynov osôb k tomu oprávnených.

Za predpokladu splnenia podmienok zo strany majiteľa účtu stanovených zákonom a zmluvou o bežnom účte, je banka povinná uskutočniť platby riadne a včas. Uskutočnenie platby zo strany banky bude v zásade podmienené dostatkom peňažných prostriedkov na účte na uskutočnenie takej platby. V prípade nedostatku prostriedkov nie je banka povinná pokyn oprávnenej osoby uskutočniť.

V zmysle § 711 ObchZ môže však nastať situácia, kedy v zmluve o bežnom účte je stanovené, že banka uskutoční do určitej čiastky príkazy k platbám aj napriek tomu, že na to nie sú dostatočné prostriedky na účte. V takom prípade povinnosť banky uskutočniť pokyn pretrváva. Ide o určitú kombináciu zmluvy o bežnom účte a zmluvy o úvere,<sup>47</sup> ktorú v bankovej praxi nazývame kontokorent resp. povolené prečerpanie.

---

<sup>47</sup> Plíva, S. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1237

Dôležitým ustanovením pre reguláciu platobného styku vykonávaného zo zmluvy o bežnom účte je stanovenie lehôt. Obchodný zákonník stanovuje priamo v ustanovení § 713 ods. 1 lehoty na odpísanie peňažných prostriedkov z účtu. Ide o ustanovenie dispozitívne, pričom sa spravidla uplatní úprava obsiahnutá v zmluvných podmienkach zmluvy o bežnom účte. Podľa ustanovenia § 713 ods. 2 ObchZ lehoty na pripísanie peňažných prostriedkov na účet stanoví osobitný právny predpis, ktorým v tomto prípade bude zákon o platobnom styku. Uvedené ustanovenie má kogentnú povahu. Obchodný zákonník však pamätá aj na situáciu, kedy žiadny osobitný predpis a ani zmluva o bežnom účte neupraví lehotu na pripísanie peňažných prostriedkov na účet. V takom prípade platí lehota nasledujúci pracovný deň po tom ako banka získala právo s takými peňažnými prostriedkami nakladať.

#### ***2.4.6. Úročenie zostatku a odplata pre banku***

Jedným z ďalších práv majiteľa účtu vyplývajúcich zo zmluvy o bežnom účte je nárok majiteľa účtu na výplatu úrokov zo strany banky zo zostatku peňažných prostriedkov na bežnom účte. Toto právo majiteľa účtu resp. povinnosť banky je založené dispozitívnym ustanovením § 714 ods. 1 ObchZ. Do úvahy prichádza aj situácia, že banka nebude povinná platiť majiteľovi účtu zo zostatku úroky, avšak toto musí byť výslovne upravené v zmluve o bežnom účte. Výška úrokov je ponechaná prioritne na dohodu zmluvných strán. Zmluvné strany sa v zmluve o bežnom účte môžu dohodnúť na úrokovej sadzbe alebo na spôsobe jej stanovenia. Úroková sadzba je stanovená ako sadzba per annum. V prípade, že zmluva opomenie určenie výšky úrokov, zostatok bude ex lege úročený na základe úrokovej sadzby vo výške polovice diskontnej sadzby stanovenej ČNB ku dňu, ku ktorému sa úroky pripisujú k zostatku peňažných prostriedkov na bežnom účte. Ak zmluva o bežnom účte neurčí inak, zákon stanoví, že úroky sú splatné koncom každého kalendárneho mesiaca a banka je ich povinná pripísať k zostatku peňažných prostriedkov na bežnom účte najneskôr do piatich pracovných dní po skončení kalendárneho mesiaca, za ktorý sa k zostatku peňažných prostriedkov na účte pripisujú.

Na druhej strane uzatvorením zmluvy o bežnom účte môže vzniknúť banke nárok na odplatu za vedenie účtu a za ďalšie služby s tým spojené. V prípade, ak nie je

takáto odplata definovaná priamo v zmluve o bežnom účte, je majiteľ účtu povinný zaplatiť banke odplatu obvyklú v dobe uskutočnenia služby.

#### **2.4.7. Zánik záväzkového vzťahu**

Obchodný zákonník sa vo svojom ustanovení § 715 venuje osobitným spôsobom zániku záväzkového vzťahu založeného zmluvou o bežnom účte. Logicky nesprávne pojednáva o zániku zmluvy, nakoľko k zániku zmluvy ako právnej skutočnosti dôjsť nemôže, zaniká iba záväzkový vzťah založený takouto zmluvou.<sup>48</sup> Z dikcie ustanovenia je zrejmé, že pôjde možno o najčastejší spôsob zániku záväzkového vzťahu avšak nie jediný. Do úvahy prichádza zánik záväzkového vzťahu v rámci zmluvnej voľnosti strán a to dohodou, ako aj ďalšie osobitné dôvody zániku záväzku podľa všeobecných predpisov záväzkového práva. Nebude však možné aplikovať na každý prípad všetky spôsoby zániku, skôr pôjde o spôsob zániku výnimočný.

Výpoveď zmluvy o bežnom účte prichádza do úvahy tak ako pre majiteľa účtu tak aj pre banku. Rozdiel spočíva v momente účinnosti takýchto výpovedí, ktoré sú zjednané odlišne pre prípad výpovedi zo strany majiteľa účtu a pre prípad výpovedi zo strany banky. V prípade výpovede zo strany majiteľa účtu zanikne záväzkový vzťah dňom doručením písomnej výpovede banke. Výpoveď je možné uskutočniť kedykoľvek. Na rozdiel od banky má majiteľ možnosť vypovedať aj zmluvu o bežnom účte zjednanú na dobu určitú.

Na druhej strane, banka je takisto oprávnená kedykoľvek vypovedať zmluvu o bežnom účte. Rovnako sa pre ňu uplatní povinná písomná forma. Záväzkový vzťah v tomto prípade zanikne až s účinnosťou ku koncu kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom bola výpoveď doručená majiteľovi účtu. Ďalšou možnosťou výpovede zmluvy o bežnom účte zo strany banky je výpoveď pre podstatné porušenie povinností majiteľa účtu zo zmluvy o bežnom účte, pričom záväzkový vzťah zaniká okamžikom doručenia takejto výpovede majiteľovi účtu.

Právna úprava rozlišuje zánik zmluvy (záväzkového vzťahu) a zrušenie účtu. V prípade zániku zmluvy, banka má povinnosť bez zbytočného odkladu uskutočniť

---

<sup>48</sup> Podobne Liška, P. K některým otázkam smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 617.

vysporiadanie pohľadávok a záväzkov týkajúcich sa bežného účtu. Po takomto vysporiadaní banka účet zruší.

#### ***2.4.8. Dôsledky smrti majiteľa účtu***

Spolu s formálnou úpravou podpisových vzorov, bolo zákonom č. 554/2004 Sb., s účinnosťou od 1.1.2005 do obchodného zákonníka pridané ustanovenie § 715a, ktoré pojednáva o dôsledkoch smrti majiteľa účtu. Tým, že takéto ustanovenie chýbalo v predchádzajúcej úprave, vznikali rôzne dohady a spory ohľadom záväzkov zo zmlúv o bežnom účte po smrti majiteľa účtu. Ide o kogentné ustanovenie, ktoré napriek svojej povahe predpokladá možnosť úpravy vzťahu majiteľom účtu pre prípad smrti. Obchodný zákonník so smrťou majiteľa účtu nespojuje zánik záväzkového vzťahu, priam naopak stanovuje, že vzťah pretrváva aj po smrti majiteľa účtu, avšak s niektorými úpravami. Banka po smrti majiteľa pokračuje v uskutočňovaní platobných transakcií, ktoré jej dal majiteľ účtu a osoby ním splnomocnené. V prípade ak si majiteľ účtu za života stanovil, že pre prípad smrti nechce pokračovať s určitými platobnými transakciami, banka takéto platobné transakcie zastaví nasledujúcim dňom po tom ako sa hodnoverne dozvie o smrti majiteľa účtu. V prípade ak majiteľ účtu za života udelil plnomocenstvo na nakladanie s peňažnými prostriedkami na účte, toto plnomocenstvo, na rozdiel od všeobecnej úpravy plnomocenstiev, nezaniká ak z neho nevyplýva, že má trvať iba počas života splnomocnenca. V prípade ustanovenia správcu dedičstva, tento vstupuje do práv a povinností majiteľa účtu v rozsahu spravovania bežného účtu a banka je povinná sa riadiť jeho pokynmi.

S určitým poľutovaním musím konštatovať, že takéto právna úprava dôsledkov smrti majiteľa účtu by prospela aj právnomu poriadku Slovenskej republiky, keďže sa slovenský obchodný zákonník tejto situácií vôbec nevenuje. Dôsledky smrti majiteľa účtu sú riešené iba v obchodných podmienkach bánk a tieto sa častokrát líšia od banky k banke.

#### ***2.4.9. Úprava zmluvy o bežnom účte de lege ferenda***

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu zmluvy o bežnom účte a to vo svojich ustanoveniach § 2516 až § 2530. Novonavrhovaná úprava neprináša rozsiahle zmeny, napriek tomu, je však vidieť určitú lepšiu

systematickosť a pojmoslovie v novej úprave. Tvorcovia návrhu nového občianskeho zákonníka už napríklad upustili od používania spojenia „zánik zmluvy“ a používajú zánik záväzku, čo hodnotím pozitívne. Namiesto zmluvy o bežnom účte sa bude tomuto záväzkovému vzťahu hovoriť jednoducho bežný účet.

## **2.5. Zmluva o vkladovom účte**

### **2.5.1. Všeobecná a právna charakteristika**

Zmluva o vkladovom účte predstavuje poslednú z päťice bankových zmlúv obsiahnutých v obchodnom zákonníku. Tento záväzkový vzťah bol vyvinutý ako pasívny bankový produkt, ktorý spočíva v zhodnocovaní úspor resp. peňažných prostriedkov klienta tým, že ich na určitú alebo neurčitú dobu prenechá banke za účelom ich zhodnotenia vo forme úroku. Banka prostredníctvom tohto produktu tzv. termínovaných vkladov, získava obežné aktíva, ktoré môže použiť na ďalšie bankové obchody. Zmluva o vkladovom účte predstavuje spravidla pre klienta výhodnejšie úrokové podmienky ako pri zmluve o bežnom účte. Na rozdiel od bežného účtu, vkladový účet nebude plniť platobnú funkciu.

Zmluva o vkladovom účte je pomenovanou zmluvou upravenou v obchodnom zákonníku v jeho ustanoveniach § 716 až § 719b. Ako uvádzam pri výklade k zmluve o bežnom účte, zmluva o vkladovom účte prekonala už niekoľko novelizácií, pričom poslednou novelou je zákon č. 285/2009 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platobnom styku. Táto novela sa stala účinnou dňa 1.11.2009, pričom súvisí s prijatím nového zákona o platobnom styku a jej cieľom je terminologické zjednotenie obchodného zákonníka s novým zákonom o platobnom styku. Novela dopĺňa do právnej úpravy zmluvy o bežnom účte nové ustanovenie § 716 ods. 3 ObchZ, ktoré stanoví, že § 716 ods. 2, § 716a, § 717 ods. 1 a § 718 sa nepoužijú pre zmluvu o vkladovom účte, ktorá je zmluvou o platobných službách podľa zákona upravujúceho platobný styk. Z tohto nového ustanovenia je zrejmé, že nový zákon o platobnom styku za určitých podmienok považuje zmluvu o vkladovom účte za zmluvu o platobných službách, ktorá je koncepčne upravená v takomto novom zákone o platobnom styku. Bližšiemu výkladu k novému zákonu o platobnom styku sa venujem ďalej v tejto diplomovej práci.

Ako aj pri ostatných bankových zmluvách kogentným ustanovením je v zmysle § 263 ods. 2 ObchZ základné ustanovenie zmluvy o vkladovom účte obsiahnuté v § 716 ods. 1 ObchZ. Medzi ďalšie kogentné ustanovenia v zmysle § 263 ods. 1 ObchZ patria ustanovenia § 718 ods. 1, § 719a. Zostávajúce ustanovenia majú dispozitívnu povahu.

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) ObchZ sa zmluva o vkladovom účte považuje za tzv. absolútny obchod, na ktorý sa vzťahuje úprava obchodného zákonníku bez ohľadu na postavenie účastníkov zmluvného vzťahu.

Forma zmluvy o vkladovom účte je predpísaná ako písomná a v spojení s ustanovením § 263 ods. 2 ObchZ je nedostatok takejto formy postihovaný sankciou neplatnosti tejto zmluvy.

V prípade ak nie je v ostatných ustanoveniach obchodného zákonníka týkajúcich sa zmluvy o vkladovom účte uvedené inak, podľa ustanovenia § 719b ObchZ sa na zmluvu o vkladovom účte použijú primerane ustanovenia o zmluve o bežnom účte. Zároveň však obchodný zákonník odlišuje od primeraného použitia obdobné použitie ustanovenia § 715a na zmluvu o vkladovom účte.

V zmysle ustanovenia obchodného zákonníka § 716 sa zmluvou o vkladovom účte zaväzuje banka zriadiť od určitej doby v určitej mene účet pre jeho majiteľa a platiť z peňažných prostriedkov na účte úroky a majiteľ účtu sa zaväzuje vložiť na účet peňažné prostriedky, prenechať ich využitie banke na dobu určitú alebo na dobu neurčitú s vopred stanovenou výpovednou lehotou. Z tohto základného ustanovenia zmluvy o bežnom účte vieme definovať podstatné časti zmluvy, za ktoré môžeme považovať nasledovné:

- (a) určenie majiteľa účtu a banky,
- (b) určenie záväzku banky zriadiť účet,
- (c) určenie meny, v ktorej bude účet vedený,
- (d) určenie doby, ktorej sa banka zaväzuje zriadiť účet,
- (e) určenie záväzku banky platiť z peňažných prostriedkov na účte úroky, a
- (f) určenie záväzku majiteľa účtu vložiť na účet peňažné prostriedky, prenechať ich využitie banke na dobu určitú alebo na dobu neurčitú s vopred stanovenou výpovednou lehotou.

Podobne ako pri zmluve o bežnom účte, obchodný zákonník obsahuje aj demonštratívny výpočet ďalších náležitostí, ktoré môže zmluva o vkladovom účte obsahovať (§ 716a).

Z povahy zmluvy o vkladovom účte vyplýva, že s peňažnými prostriedkami vloženými majiteľom účtu na vkladový účet by sa nemalo nakladať zo strany majiteľa účtu počas doby určenej v zmluve alebo do uplynutia výpovednej lehoty určenej



v zmluve. V opačnom prípade, zaniká nárok majiteľa účtu na vyplatenie úrokov alebo sa zníži v zmysle zmluvy o vkladovom účte. Aby takéto porušenie podmienok neznamenal neprimeraný zásah do záväzkového vzťahu, zaniká nárok na úroky alebo sa tento nárok znižuje iba vo vzťahu k čiastke, pri ktorej nebolo dodržaná výpovedná lehota. Zmluva môže určiť, že majiteľ účtu nie je oprávnený nakladať s peňažnými prostriedkami počas doby stanovenej v zmluve.

### ***2.5.2. Účastníci záväzkového vzťahu***

Výklad o účastníkoch záväzkového vzťahu uvedený pri zmluve o bežnom účte sa obdobne uplatní aj pri zmluve o vkladovom účte.

### ***2.5.3. Úročenie peňažných prostriedkov***

Zmluva o vkladovom účte je ex lege zmluvou úročnou. Nárok majiteľa účtu na úroky z peňažných prostriedkov vložených na vkladový účet je zabezpečený kogentným ustanovením § 718 ods. 1 ObchZ. Ten zároveň stanoví, že výška úrokov bude určená v zmluve a ak sa tak nestane, použije sa úroková sadzba vo výške polovice lombardnej sadzby stanovenej ČNB ku dňu, ku ktorému sa úroky pripisujú k zostatku peňažných prostriedkov. Ďalšie ustanovenia týkajúce sa úročenia sú už dispozitívne a riešia splatnosť a spôsob vyplatenia úrokov v prípade viazanosti peňažných prostriedkov na obdobie menej ako jedného roku a na obdobie viac ako jedného roku.

### ***2.5.4. Zánik záväzkového vzťahu***

Obchodný zákonník neupravuje osobitne možnosti ukončenia záväzkového vzťahu založeného zmluvou o vkladovom účte. Je preto namieste použiť v zmysle § 719b ObchZ úpravu zmluvy o bežnom účte.

V zmysle § 715 ods. 1 ObchZ výpoveď zmluvy o bežnom účte prichádza do úvahy pre majiteľa účtu aj keď bola uzatvorená na dobu určitú. Vo vzťahu k zmluve o vkladovom účte je však potrebné pochybovať, či takto uvedené právo má majiteľ účtu, pokiaľ bolo v zmluve o vkladovom účte dohodnuté, že majiteľ nie je oprávnený nakladať s peňažnými prostriedkami na účte pred dobou určenou v zmluve, poprípade pred uplynutím dohodnutej výpovednej lehoty. Z povahy zmluvy o vkladovom účte

a z dikcie zákona o primeranom použití ustanovení o zmluve o bežnom účte sa prikláňam k názoru, ktorý zdieľa aj Doc. Plíva, že v takejto situácii nie je možné priznať majiteľovi účtu právo zmluvu vypovedať.<sup>49</sup> Obdobne takéto právo nebude možné priznať ani banke a ani majiteľovi účtu v prípade ak bude zmluva o vkladovom účte uzatvorená na dobu určitú no nie v zmysle obmedzenia § 717 ods. 2 ObchZ. V prípade ak sa však zmluvné strany dohodnú na takejto možnosti nie je možné im v tom brániť.

Zmluva o vkladovom účte uzatvorená na dobu neurčitú musí obsahovať podmienky výpovede vrátane určenia výpovednej lehoty. Takto uzatvorenú zmluvu bude môcť spravidla vypovedať aj majiteľ účtu aj banka.

Dôsledky smrti majiteľa účtu stanovené pri zmluve o bežnom účte v ustanovení § 715a ObchZ sa na zmluvu o vkladovom účte použijú obdobne.

### ***2.5.5. Úprava zmluvy o vkladovom účte de lege ferenda***

Návrh nového občianskeho zákonníka predpokladá právnu úpravu zmluvy o vkladovom účte a to vo svojich ustanoveniach § 2531 až § 2536.

---

<sup>49</sup> Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006, s. 310.

### **3. NOVÁ ÚPRAVA PLATOBNÉHO STYKU S OHĽADOM NA BANKOVÉ ZMLUVY**

S účinnosťou od 1.11.2009 bol prijatý nový zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku a s ním súvisiaci zákon č. 285/2009 Sb., ktorým sa mení niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o platebním styku. Ide o komplexnú novú úpravu, ktorá v plnom rozsahu nahrádza pôvodnú úpravu platobného styku v právnom poriadku Českej republiky. Nová úprava predstavuje naplnenie transpozičného záväzku členských štátov v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES zo dňa 13.11.2007 o platobných službách na vnútornom trhu.

Nový zákon o platobnom styku prináša dve hlavné nosné myšlienky. Jedna sa týka klientov resp. užívateľov platobných služieb a druhá oblasť sa týka rozšírenia subjektov, ktoré budú poskytovať platobné služby v Českej republike. Klientom sú v zmysle nového zákona o platobnom styku poskytnuté určité nové výhody spočívajúce v upravení určitých poplatkových povinností, v rozšírení informačných povinností pre platobné inštitúcie, v obmedzení zodpovednosti klienta za neautorizované transakcie, v úprave lehôt na vykonanie platobnej transakcie, v odvolateľnosti inkasa za určitých podmienok a pod.

Aj napriek tomu, že zo strany bežného klienta, nedôjde k výrazne viditeľnej zmene systému poskytovania platobných služieb, z právneho hľadiska prináša nový zákon o platobnom styku rozsiahle novinky a zmeny.

Pre účely výkladu o bankových zmluvách sa zameriam na, podľa môjho názoru, z právneho hľadiska najdôležitejšie oblasti nového zákona o platobnom styku. Pôjde o nasledovné:

- (a) komplexná úprava subjektov, ktoré budú oprávnené v Českej republike poskytovať platobné služby (tzv. platobné inštitúcie),
- (b) úprava inštitútu zmluvy o platobných službách,
- (c) zmena rámcovej zmluvy o platobných službách.

### 3.1. Platobné inštitúcie a ďalší poskytovatelia platobných služieb

Hlava II a hlava III druhej časti zákona o platobnom styku obsahuje komplexnú úpravu poskytovateľov platobných služieb, pričom zákon tak zavádza nové subjekty pod pojmami platobné inštitúcie a poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu.

Touto úpravou bola do právneho poriadku zakotvená možnosť pre nové subjekty poskytovať platobné služby, ktorá podľa doterajšej úpravy patrila iba niektorým subjektom na finančnom trhu. Platobné inštitúcie budú predstavovať akúsi zbytkovú kategóriu subjektov oprávnených poskytovať platobné služby, ktorá bude existovať vedľa doterajších regulovaných subjektov.<sup>50</sup>

Ustanovenie § 7 zákona o platobnom styku považuje za platobné inštitúcie právnické osoby, ktoré sú oprávnené poskytovať platobné služby na základe povolenia k činnosti platobnej inštitúcie, ktoré jej udelila ČNB. Na základe takéhoto povolenia je platobná inštitúcia oprávnená:

- (a) poskytovať platobné služby uvedené v povolení,
- (b) uskutočňovať činnosti súvisiace s poskytovaním platobných služieb podľa písmena (a), vrátane poskytovania úverov, a
- (c) prevádzkovať platobný systém s výnimkou platobného systému s neodvolateľnosťou zúčtovania.

Platobné inštitúcie nebudú oprávnené prijímať vklady od verejnosti. Táto činnosť ostáva naďalej vyhradená iba bankám resp. družstevným záložniam. Možnosť prijímať platobné prostriedky od klientov teda platobným inštitúciám vzniká iba pre účel uskutočnenia platobnej transakcie.

Ďalšou novou kategóriou osôb oprávnených na poskytovanie platobných služieb sú poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu. Zákon o platobnom styku ich definuje ako osoby, ktoré sú oprávnené poskytovať platobné služby na základe zápisu do registra poskytovateľ platobných služieb malého rozsahu. Predmet činnosti upravený pre platobné inštitúcie v § 8 zákona bude platiť pre poskytovateľov platobných služieb malého rozsahu obdobne, pričom však môžu takéto služby poskytovať iba ak mesačný priemer čiastok nimi prevedených transakcií v Európskom hospodárskom priestore za posledných 12 mesiacov nepresahuje čiastku zodpovedajúcu 3.000.000,- EUR.

---

<sup>50</sup> Dôvodová správa k návrhu zákona o platebním styku. Sněmovní tisk 860/0, část č. 1/7.

### **3.2. Zmluva o platobných službách**

Zákon o platobnom styku vo svojej časti štvrtej hlave I upravuje práva a povinnosti pri poskytovaní platobných služieb. V zmysle § 74 zákona je stanovený zmluvný základ na poskytovanie platobných služieb, ktorým je zmluva o platobných službách. Zákon ju definuje ako zmluvu, na základe ktorej sa poskytovateľ zaväzuje užívateľovi uskutočňovať pre neho platobné transakcie v zmluve jednotlivo neurčené (rámcová zmluva) alebo uskutočniť pre neho jednotlivú platobnú transakciu neupravenú rámcovou zmluvou (zmluva o jednorazovej platobnej transakcii).

Je potrebné si uvedomiť, že zmluva o platobných službách nepredstavuje konkrétny zmluvný typ, pričom môže mať charakter pomenovaného ako aj nepomenovaného zmluvného typu, prípadne spájať viacero zmlúv do jednej.<sup>51</sup> Práve v bankovej praxi a v praxi bankových zmlúv bude toto najčastejšou situáciou. Banka bude spravidla s klientom uzatvárať rámcovú službu, ktorej súčasťou môžu byť aj niektoré bankové zmluvy definované v obchodnom zákonníku, najmä zmluva o bežnom účte a zmluva o vkladovom účte. V takomto prípade, zmenový zákon súvisiaci so zákonom o platobnom styku novelizoval obchodný zákonník tak, že určité ustanovenia obchodného zákonníku sa na zmluvu o bežnom účte alebo na zmluvu o vkladovom účte nepoužijú a použije sa úprava rámcovej zmluvy obsiahnutá v zákone o platobnom styku (§ 708 ods. 3 a § 716 ods. 3 ObchZ).

### **3.3. Zmena rámcovej zmluvy**

Zákon o platobnom styku novým spôsobom upravuje spôsob akým môže dôjsť k „jednostrannej“ zmene rámcovej zmluvy. V ustanovení § 94 požaduje, aby poskytovateľ v prípade návrhu na zmenu rámcovej zmluvy, doručil takýto návrh na trvalom nosiči dát najneskôr 2 mesiace pred dňom navrhovanej účinnosti zmeny. Zároveň pripúšťa „jednostrannú“ zmenu rámcovej zmluvy a to pre prípad, že to tak bolo zmluvnými stranami. V takom prípade platí, že užívateľ návrh zmeny rámcovej zmluvy prijal ak:

- (a) poskytovateľ navrhol zmenu rámcovej zmluvy najneskôr 2 mesiace pred dňom navrhovanej účinnosti zmeny,

---

<sup>51</sup> Dôvodová správa k návrhu zákona o platebním styku. Sněmovní tisk 860/0, část č. 1/7.

- (b) užívateľ návrh na zmenu rámcovej zmluvy neodmietol,
- (c) poskytovateľ v návrhu na zmenu rámcovej zmluvy užívateľa o takomto dôsledku informoval,
- (d) poskytovateľ v návrhu na zmenu rámcovej zmluvy informoval užívateľa o jeho práve vypovedať rámcovú zmluvu, pokiaľ takúto zmenu navrhovateľ odmietne.

Ide o celkom nový mechanizmus, ktorý predstavuje pre poskytovateľov platobných služieb určitú zákonnú oporu pre jednostrannú zmenu rámcovej zmluvy, ktorá bude najčastejšie spočívať zrejme v zmene obchodných podmienok vzťahujúcich sa na takúto rámcovú zmluvu. O nedostatku právnej opory jednostrannej zmeny bankových zmlúv v režime obchodného zákonníka pojednávam podrobnejšie v bode 1.3.3 tejto diplomovej práce.

Vyššie uvedené považujem za kľúčové zmeny, ktoré prináša nový zákon o platobnom styku. Je zrejme, že doterajšia právna úprava sa prijatím tohto zákona zmenila vo výraznejšom rozsahu, avšak vzhľadom na rozsah a zameranie tejto práce o ďalších zmenách nepojednávam.

## ZÁVER

Účelom tejto diplomovej práce je poskytnúť komplexný výklad právnej úpravy bankových zmlúv obsiahnutých v obchodnom zákonníku. V tejto súvislosti som s snažil v práci venovať aj súvisiacim oblastiam, ktoré sú kľúčové pre správne pochopenie charakteru bankových zmlúv a ich postaveniu v právnom poriadku Českej republiky. Ide najmä o subsidiárne použité občianskoprávných predpisov a predpisov vzťahujúcich sa na ochranu spotrebiteľa. Nevynechal som ani navrhovanú úpravu de lege ferenda v zmysle návrhu nového civilného kódexu, ktorý je v posledných rokoch „horúcou“ témou v právnických kruhoch v Českej republike.

Prvá časť diplomovej práce je svojím obsahom všeobecnejším výkladom a analýzou bankových zmlúv. Sústreďujem sa na právne vzťahy vyplývajúce z bankových zmlúv s ohľadom na právny režim, ktorý sa na daný záväzkový vzťah bude aplikovať. V rozsiahlej časti sa venujem charakteristike účastníkov bankových zmlúv a ich postaveniu v rámci právnej úpravy. V tejto časti sa venujem aj viacerým výkladovým úskaliam, ktoré súvisia či už so samotným pojmom bankové zmluvy alebo s postavením klientov pri vstupe do záväzkového vzťahu založeného bankovou zmluvou. Na viacerých miestach sa nevenujem iba čisto právnomu postaveniu strán alebo zohľadňujem aj ich ekonomické resp. faktické vzájomné postavenie. To je dôležité pre správne pochopenie rôznych spôsobov na uzatváranie a určovanie obsahu bankových zmlúv. Pre bankové zmluvy sú typické adhézne zmluvy, formulárové zmluvy a obchodné podmienky viac ako pre ktorýkoľvek iný typ zmlúv. Z tohto dôvodu sa podrobnejšiemu výkladu venujem aj v tejto oblasti, pričom opäť vyzdvihujem niektoré právne problémy, ktoré vznikajú pri použití takýchto inštitútov.

V druhej časti diplomovej práce sa venujem výlučne výkladu jednotlivých typov bankových zmlúv upravených obchodným zákonníkom ako ich doterajšej úprave tak aj navrhovanej úprave de lege ferenda. V zásade môžem konštatovať, že úprava bankových zmlúv a iných bankových obchodov je v právnom poriadku Českej republiky nie príliš systematicky usporiadaná. Ako príklad uvediem právnu úpravu vkladov v občianskom zákonníku a úpravu jednotlivých typov bankových zmlúv v obchodnom zákonníku. Je zrejmé, že ide o inštitúty súvisiace a z legálnej definície banky obsiahnutej v zákone o bankách je zrejmé, že banka bude obligatónnym účastníkom oboch okruhov bankových obchodov. Túto nesystematickosť úpravy

zohľadnil už nový návrh občianskeho zákonníka, ktorý ju novým spôsobom zlúčil do jedného právneho predpisu.

Posledná časť diplomovej práce sa venuje novej úprave platobného styku v súvislosti s prijatím nového zákona č. 284/2009 Sb., o platobnom styku, ktorý s účinnosťou od 1.11.2009 v plnom rozsahu nahradil doterajší zákon o platobnom styku. Nová úprava priniesla viacero kľúčových zmien, pričom v tejto práci som sa obmedzil na výklad tých zmien, ktoré podľa môjho názoru najviac súvisia s bankovými zmluvami a teda premetom tejto diplomovej práce.

Na záver patrí zhodnotiť, že aktuálna právna úprava, aj napriek niektorým nedostatkom, na ktoré upozorňujem v tejto diplomovej práci, je úpravou vhodnou, ktorá dostatočným spôsobom pokrýva základné právne vzťahy vznikajúce na základe bankových zmlúv. Nie som toho názoru, že by bola potrebná nejaká rozsiahla rekodifikácia tejto oblasti. Tento môj názor je potvrdený aj dikciou návrhu nového občianskeho zákonníku, ktorý doterajšiu právnu úpravu preberá v podstatných ohľadoch, pričom sa venuje najmä odstraňovaniu právnych problémov doterajšej úpravy.



## ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ČNB	Česká národní banka
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v znení neskorších predpisov
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v znení neskorších predpisov
ZoBank	zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v znení neskorších predpisov
ZSÚD	zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znení neskorších predpisov

## **ZOZNAM POUŽITÉJ LITERATURY A PRAMĚŇOV**

### **Zoznam literatúry**

- Babouček, I., a kol. Regulace činnosti bank, 2. vydání. Praha: Bankovní institut vysoká škola, a. s, 2005
- Bakeš, M a kol. Finanční právo, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006.
- Bejček, J., Eliáš, K., Raban, O. a kol. Kurz obchodního práva. Obchodní závazky, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007.
- Dvořák, P. Bankovníctví pro bankéře a klienty, 3. vydání. Praha: Linde, 2005.
- Liška, P. Zákon o bankách a předpisy související. Zákon s poznámkami. Praha: C.H. Beck, 1999.
- Marek, K. Smluvní obchodní právo. Kontrakty, 4. aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009.
- Marek, K., Žváčková, L. Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla. Praha: Aspi, a.s., 2008.
- Pelikánová, I. a kol. Obchodní právo, 2. díl, 2. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1998.
- Plíva, S. Obchodní závazkové vztahy. Praha: Aspi, a.s., 2006.
- Revenda, Z. Centrální bankovníctví, 1 vydání. Praha: Management Press, 1999
- Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář, 12. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009.

### **Články v odborných časopisech**

- Bejček, J. Princip rovnosti a ochrana slabšího. Právní fórum, 2004, č.4, s. 129-132.
- Liška, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609-619.

- Liška, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy, 2007, č. 3, s. 81-88.

#### **Internetové a ostatní prameny**

- Robertson, A. The Limits of Voluntariness in Contract, URL: <<http://ssrn.com/abstract=807104>> [citované 10.11.2009].
- <http://www.eur-lex.europa.eu>
- <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/uvodni-stranka.html>
- <http://www.cnb.cz>
- <http://www.csas.cz>
- <http://www.csob.cz>
- Dôvodová správa k návrhu zákona o platebním styku. Sněmovní tisk 860/0, část č. 1/7

## CUDZOJAZYČNÉ RESUMÉ A KLÚČOVÉ SLOVÁ

### Final Thesis - “Banking Contracts”

The purpose of this final thesis is to provide the reader with complex analysis of the current legal framework applicable to the banking contracts contained in the Commercial Code. In this connection I have attempted to analyze also other areas of law, which are crucial for correct understanding of the characteristics of banking contracts and their positioning in the legal framework of the Czech Republic. Such other areas to be considered should be the civil legal framework including the consumer protection law. I have not neglected to map the newly proposed legal framework de lege ferenda in connection with preparation of new Civil Codex to be introduced to law of the Czech Republic. The final thesis is composed of three chapters, each of them dealing with different aspects of the subject to be analyzed.

The first chapter of this final thesis is focused on the general interpretation and analysis of the banking contracts. I have tried to concentrate on the obligations of the participants under such banking contracts. Great part of this chapter is elaborating on manners and possibilities in execution of the contracts as well as on specification of content of the banking contracts in view of standard form contract and general terms and conditions issued by the banks. Certain legal interpretation and application problems are analyzed as well.

Second chapter of this final thesis concentrates on the interpretation and analysis of the specific types of banking contracts governed by the Commercial Code. In more details the obligations of the parties arising under the banking contracts are elaborated.

The final chapter of this final thesis is aimed to generally analyze the newly adopted law on the system of payment, which in certain cases touch the general legal framework of the banking contracts.

#### **Kľúčové slová – key words**

Bankové zmluvy -	banking contracts
Zmluva o bežnom účte -	current account contract
Dokumentárny akreditív -	documentary credit